

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
MENŲ FAKULTETAS
DIZAINO KATEDRA

INGA SLAVINSKAITĖ

Dailės magistrantūros (specializacija – dizainas) studentė

ART DIZAINO PROJEKTAS „ANAKODAI“

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovė:
doc. Gražina Šimoliūnienė
Recenzentė:
lekt. Vilija Lesauskienė

Šiauliai, 2015

UNIVERSITY OF ŠIAULIAI
FACULTY OF ARTS
DEPARTMENT OF DESIGN

INGA SLAVINSKAITĖ

Master of Fine Arts (specialization – design) student

ART DESIGN PROJECT “ANAKODAI”

MASTER THESIS

Labour leader:
doc. Gražina Šimoliūnienė
Reviewer:
lect. Vilija Lesauskienė

Šiauliai, 2015

**PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO BAIGIAMOJO (BAKALAURO / MAGISTRO) DARBO
SAVARANKIŠKUMĄ**

2015-01-05

Šiauliai

Aš, Šiaulių universiteto, Menų fakulteto

_____ dailės magistrantūros (specializacija – dizainas) _____
(studijų programos pavadinimas)

studentas (-ė) _____ Inga Slavinskaitė _____,
(studento vardas, pavardė)

Patvirtinu (patvirtiname), kad įteikiamas baigiamasis darbas (*bakalauro, magistro darbo pavadinimas*):..... **ART DIZAINO PROJEKTAS „ANAKODAI“** (ART DESIGN PROJECT „ANAKODAS“)... yra:

1. Autoriaus (autorių) atliktas savarankiškai ir sąžiningai, jame nėra pateikta kitų autorių medžiagos kaip savos, nenurodant tikrojo šaltinio.
2. Atliktas savarankiškai ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose.
3. Nebuvo to paties autoriaus (autorių) naudotas, pristatytas ir gintas kitoje mokymo įstaigoje Lietuvoje ar užsienyje.
4. Yra parašytas remiantis akademinio rašymo principais ir susipažinus su rašto darbų metodiniais nurodymais. Nepateikia nuorodų į kitus darbus, jeigu jų medžiaga nėra naudota darbe.
5. Nėra kitų autorių darbų, jeigu jie nėra nurodyti darbe.
6. Pateiktas visas panaudotos literatūros sąrašas.

Man žinoma, kad už nusirašinėjimą, plagijavimą, kitoki nesąžiningumą ir apgaulinėjimą per atsiskaitymus, atliekant įvairius darbus ir egzaminų sesijos metu baudžiama: neleidžiama perlaikyti egzamino, reikia iš naujo kartoti dalyką (modulį), gali būti šalinama iš Universiteto (dekanų teikimu rektoriaus įsakymas).

Inga Slavinskaitė
(studento vardas, pavardė) (parašas)

**PATVIRTINIMAS APIE ATSAKOMYBĘ UŽ LIETUVIŲ KALBOS TAISYKLINGUMĄ
ATLIKTAME DARBE**

Patvirtinu lietuvių kalbos taisyklingumą atliktame darbe.

Inga Slavinskaitė
(studento vardas, pavardė) (parašas)

SANTRAUKA

Magistro darbo „Anakodai“ idėja kilo atkreipus dėmesį į ateities žmogaus aksesuarus. Aksesuaruose slypintis potencialas reprezentuoja asmens stilių, socialinę padėtį, ar mąstymą. Aksesuarai, tai antraeilis aprangos elementas, kuris kuria žmogaus įvaizdį.

Ateities žmogaus aksesuarų problematika svarbi ne tik kaip viena iš meno vizualinių temų, bet ir kaip mūsų kultūrinio bei socialinio gyvenimo atspindžio nežinomybė ateityje. Ateities žmogus jungia žmogiškąsias funkcijas su kintančiomis technologijomis, kurios šiandien daro įtaką mūsų gyvenimui.

Darbo tikslas – atlikus literatūros šaltinių analizę, pasirinktų meno kūrinių ir informacijos interpretaciją susijusia su ateities aksesuarais, sukurti ateities aksesuarus, art dizaino projektą „Anakodai“.

Teorinėje dalyje aptariami ateities žmogaus aksesuarai futurizme, LED technologija art dizaino projektuose, ateities žmogaus samprata postfeministinėje teorijoje, ateities žmogaus „kiborgo“ sąvoka menininkų kūriniuose. Darbe nagrinėjama kaip menininkai interpretuoja ateities žmogaus aksesuarų temą savo sukurtuose kūriniuose.

Kūrybinėje darbo dalyje pristatomas šviečiančių ateities aksesuarų realizavimas: pagrindžiama idėja, pateikiami eskizai, aprašomas šviečiančių objektų kūrimo procesas, netradicinių medžiagų parinkimas. Pateikiamos įvykdytų ateities aksesuarų modelių fotografijos, vizualizacija.

Art dizaino projektą „Anakodai“ sudaro penki šviečiantys objektai (aksesuarai), realizuoti iš netradicinių medžiagų kurias papildo šviesa (LED juostos). Projektu siekiama atskleisti šviesos, medžiagiškumo, meniškumo ir funkcionalumo galimybių sintezę. Art dizaino projektas „Anakodai“ – tai vizija, žvilgsnis į ateities aksesuarus, kurie suteikia peno apmąstymams, kokie bus ateities aksesuarai.

SUMMARY

The idea for the Master's paper "Anakodai" interpret future human accessories. Accessory potential inherent in them represent personal style, social situation, intellectual. Accessories is a secondary element of clothing who creates the image of person.

Future issues of human accessories is important not only as one of the topics in the visual arts, but also of our cultural and social life reflection of the obscurity in the future. A future human combines the functions of the human and shifting technologies which affect our present lives.

The aim of the paper - analysis of the literature sources, selected works of art and information relating to the interpretation of future accessories, develop future accessories, art design project "Anakodai".

The theoretical part of the paper provides future human accessories in a futurism, LED technology art in design projects, future concept of human in theory of feminism, future human "Cyborg" concept of the artists works. The paper examines how artists interprets future human accessories topic in their works.

The creative part of the work represent glowing future realization accessories: justified idea, submitted sketches, describes the process of creating objects illuminated, non-traditional materials selection. Presented in fulfillment of the future models of photography accessories, visualization.

Art design project „ Anakodai" consists of five luminous objects (accessories, realize of unconventional materials supplemented by light (LED strips). The project aims to reveal the synthesis of light, tangibility, artistry and functionality. Art design project „ Anakodai " – this is a vision, sight into the future accessories, who gives food for thought, what will be the future accessories.

TURINYS

SANTRAUKA.....	4
SUMMARY	5
TURINYS.....	6
ĮVADAS.....	7
1. AKSESUARAI	11
1.1. Futurizmas ateities aksesuaruose	12
2. LED TECHNOLOGIJA ART DIZANO PROJAKTUOSE.....	17
3. ATEITIES ŽMOGUS	23
4. KŪRYBINIO DARBO – ART DIZAINO PROJEKTO „ANAKODAI“ ĮVYKDYMO EIGA	
4.1. Art dizaino projekto „Anakodai“ kolekcijos idėjos pagrindimas	39
4.2. Art dizaino projekto „Anakodai“ idėjos vizualizavimas – eskizai, vykdymas	40
4.3. Medžiagos ir technologijos, pasirinktos meninės idėjos raiškai.....	57
4.4. Įgyvendintų aksesuarų pristatymas fotografijoje, vizualizacijos parengimas	59
IŠVADOS.....	63
NAUDOTA LITERATŪRA	64
PRIEDAI	66

IVADAS

Magistro darbo „Anakodai“ idėja kilo atkreipus dėmesį į ateities žmogaus aksesuarus. Šiandien aksesuaruose slypintis potencialas reprezentuoja asmens stilių, socialinę padėtį, ar mąstymą. Aksesuarai, tai antraeilis aprangos elementas, kuris kuria žmogaus įvaizdį. Tačiau kokią įtaką aksesuarai darys mūsų gyvenime ateityje galima tik spėlioti, ar jie taip pat reprezentuos mūsų stilių, socialinę padėtį, mąstymą? Kokią idėją aksesuarais bus norėta atskleisti, kaip juos pritaikysime savo reikmėms?

Kintančios, tobulėjančios technologijos, kurios yra žmogaus kūrinys daro įtaką naujų aksesuarų kūrimui, ir jų panaudojimui mūsų asmeniniams poreikiams. Bet ar ateityje jos nepadarys neigiamo poveikio pačiam žmogui, tai galime tik spėti.

Darbo aktualumas.

Aksesuarų poreikis išlieka per visą žmonijos istoriją, keitėsi tik jų formos, socialinis kontekstas, medžiagos. Ateities žmogaus aksesuarų problematika svarbi ne tik kaip viena iš meno vizualinių temų, bet ir kaip mūsų kultūrinio bei socialinio gyvenimo atspindžio nežinomybė ateityje.

Savo darbo problema laikyčiau ateities žmogaus aksesuarų kūrimo idėją, jų pritaikomumą asmeniniams poreikiams tenkinti. Šiandien ateities aksesuarai, jų naudojimas, forma, medžiagiškumas, funkcijos – vieni iš pagrindinių objektų daugelio šiuolaikinių dizainerių darbotvarkėje. Juk aksesuaruose slypintis potencialas reprezentuoja asmens stilių, socialinę padėtį, mąstymą. Jie kuria žmogaus įvaizdį. Todėl norint sukurti aksesuarus, kurie atitiktų visus žmonių lūkesčius, reikia įsigilinti į naujausias technologijas, medžiagas, turėti idėją, kurią įgyvendinus būtų atlikti žmonių lūkesčiai.

Darbo objektas: aksesuarų ir LED jungtis menininkų kūrinuose, kurie atspindi ateitį. Art dizaino projektas „Anakodai“.

Darbo tikslas: atlikus literatūros šaltinių analizę, pasirinktų meno kūrinių ir informacijos interpretaciją susijusia su ateities aksesuarais, LED technologijos panaudojimu mene, sukurti ateities aksesuarus, art dizaino projektą „Anakodai“, panaudojant netradicines medžiagas ir LED technologiją, kurios atskleistų šviesos, meniškumo ir funkcionalumo galimybių sintezę.

Darbo uždaviniai:

1. Atlikti literatūros šaltinių analizę, išanalizuoti menininkų ateities aksesuarus, jų sintezę su technologijų panaudojimu mene.
2. Išsiaiškinti LED technologijos privalumus, panaudojimo galimybes. Atskleisti kaip menininkai panaudoja LED technologiją savo kūrinuose.

3. Remiantis feminizmo teoretikais atskleisti autorių požiūrį apie ateities žmogų „kiborgą“, išanalizuoti kaip menininkų Orlan ir Stelarco darbai gali būti interpretuojami postfeministinės teorijos kontekste.
4. Pagrįsti art dizaino projekto „Anakodai“ idėją.
5. Surinkti prototipus, kurie atitiktų mano baigiamąjį magistro darbą ir juos aprašyti.
6. Sukurti eskizus ateities aksesuarų tematika.
7. Pasirinkti tinkamiausias netradicines medžiagas projekto įgyvendinimui.
8. Įgyvendinti art dizaino projekto „Anakodai“, penkis objektus iš netradicinių medžiagų.
9. Įgyvendinti projekto pristatymą fotografijoje, parengti vizualizaciją.
10. Pasiruošti galutiniam pristatymui ir magistro darbo gynimui.

Teorinio darbo problemos formuluotė: ar menininkų kūriniuose (aksesuaruose) atsispindi naujųjų technologijų panaudojimas, jų reikšmė ateityje.

Hipotezė: tikėtina, kad aksesuaruose atsispindi naujosios technologijos ir jos yra pritaikytos mūsų poreikiams tenkinti.

Magistro darbo bazė

Magistro darbo teorinėje dalyje pirmiausia aptariami aksesuarai, LED technologija, ateities žmogaus kūno, kiborgo reiškinių interpretacija menininkų kūriniuose. Kaupiama, analizuojama ir interpretuojama informacija apie menininkų sukurtus aksesuarus.

Aprašoma LED technologijos sąvoka, panaudojimo galimybės ir privalumai.

Ateities žmogaus aksesuarų sampratai atskleisti remtasi feminizmo teorija, postfeministine teorija ir mokslininkų prognozėmis. Aprašoma postfeministinės strategija ir tapsmas moterimi: feminizmo teoretikų reakciją į Gilles’io Deleuze’o ir Felixo Guattari postuluojamą tapsmo moterimi teoriją. Feminizmo pakopos: radikalusis arba skirtumo feminizmas, liberalusis feminizmas, dekonstruktivistinis feminizmas. Moters sąvoka postfeministinėje teorijoje. Ateities žmogus, kaip „Kūnas be organų“, jo samprata teorijoje. Deleuze’as ir Guattari išskirtos kryptys, kurios nusako sociumo individo santykį (tapsmą). Kūno ir technologijų vieta užimama postfeministinėje strategijoje. Ateities žmogaus sąvoka, pagal postfeminizmo teoretikę Donna Haraway, teoretiką Braidotti ir Judith Halberstam ir Ira Livingston. Nagrinėjami menininkų Orlan ir Stelarco kūriniai, kurie atspindi „Žmogaus kūną“. Aprašomi mokslininkų *Raymono Kurzweilo*, *Nikolo Lammo*, *Deano Brunetto* spėjimai ir prognozės, kurios galbūt išsipildys po 20, 30, 100 metų ir daugiau ateityje, bet tai lieka tik prognozėmis. Aprašomi aksesuarai, jų ryšys, menininkai: Cyrusas Kabiru, Joshua Harker ir Ana Rajcevic, kurių kūriniai savo išvaizda galėtų atitikti mano magistro darbo kuriamus aksesuarus. Teorija stengiamasi perteikti struktūrizuoti.

Galiausiai, atlikta literatūros tiriama tema analizė, atsirinkus darbo temai svarbiausias idėjas parengta savita jų interpretacija.

Metodika:

Teorinio darbo *metodai*: aprašomasis, lyginamasis, mokslinės literatūros, analogų, prototipų analizė. Teoriniai metodai – literatūros šaltinių analizė ir pasirinktos informacijos interpretacija; darbo temai aktualių meno kūrinių pavyzdžių kaupimas ir interpretavimas.

Kūrybinio darbo metodai: eskizavimas, konstravimas, technologiniai ieškojimai, netradicinių medžiagų paieškos, kolekcijos realizavimas iš pasirinktų netradicinių medžiagų. Vizualizacijai sukurti naudota grafinio projektavimo metodika (pagrindiniai grafinio dizaino sudedamieji elementai ir jų komponavimas, kompozicijos harmonizavimo priemonės, nuotraukų grafinis tvarkymas, projektavimo principai ir k. t.). Grafiniai sprendimai kūrybiniame darbe atlikti Adobe Photoshop, CorelDRAW, Corel Photo Paint kompiuterinėmis programomis.

Magistro darbo naujumas:

Magistro darbo naujumu laikyčiau kintančias ir tobulėjančios technologijos, kurios kaip žmogaus kūrinys daro įtaką naujų aksesuarų kūrime, ir jų panaudojime mūsų asmeniniams poreikiams tenkinti. Sukurtame art dizaino projekte „Anakodai“ naujumu laikyčiau netradicinių medžiagų ir LED technologijos sintezę sukurtuose ateities aksesuaruose. Projektu siekiama atskleisti šviesos, medžiagiškumo, meniškumo ir funkcionalumo galimybių sintezę. Art dizaino projektas „Anakodai“ – tai vizija, žvilgsnis į ateities aksesuarus, kurie suteikia peno apmąstymams, kokie bus ateities aksesuarai.

Teorinis darbo reikšmingumas.

Atlikus literatūros šaltinių analizę, pasirinktų meno kūrinių ir informacijos interpretaciją susijusia su ateities aksesuarais, LED technologijų panaudojimu mene, sukaupta teorinė medžiaga padėjo įsigilinti į ateities žmogaus aksesuarus, to pasėkoje buvo lengviau sukurti art dizaino projektą „Anakodai“.

Praktinis darbo reikšmingumas.

Sukurtas art dizaino projektas „Anakodai“ gali atlikti skulptūros, instaliacijos funkcijas. Jį galima eksponuoti parodose, įvairiuose šviesos festivaliuose, performansuose. Tai pat gali atlikti šviestuvo funkciją ateities interjere.

Magistro darbo planas

1. Temos bei idėjos formulavimas (1 semestras).
2. Darbo koncepcijos įvardijimas (1-2 semestras).
3. Darbo tikslų bei uždavinių nustatymas (2 semestras).
4. Informacijos rinkimas (1-2 semestras).
5. Prototipų analizė (2 semestras).
6. Eskizavimas, įvairūs ieškojimai (2-3 semestras).
7. Projektavimas (2-3 semestras).

8. Grafinis apipavidalinimas (3 semestras).

9. Teorinės dalies parengimas (2 semestras).

10. Ruošimasis galutiniam pristatymui ir magistro darbo gynimui (3 semestras).

Magistro darbo struktūra: magistro darbą sudaro teorinė ir praktinė (kūrybinė) dalys (69 psl.):

1. Teorinė darbo dalis (36 psl.)

Įvadas – 7-10 psl.

Aksesuarai – 11-12 psl. Futurizmas ateities aksesuaruose 12 psl. Ateities futuristų aksesuarų mada prieš 50 metų 12-14 psl. Naujausi mados išradimai – išmanieji drabužiai, aksesuarai 14-16 psl.

LED technologija art dizaino projektuose 17 psl. LED pritaikomumas ir privalumai 17-18 psl. LED technologijos atspindėjimas meno projektuose 18-22 psl.

Ateities žmogus 23 psl. Postfeministinė teorija 23 psl. Feminizmas 24 psl. Moteris postfeministinėje teorijoje 25-26 psl. Postfeministinės strategijos: kūnas ir technologijos 27-28 psl. Ateities žmogus – „Kiborgas“ 28-30 psl. Menininkai, kurie atspindi „žmogaus kūną“ 30-33 psl. Mokslininkų spėjimai apie ateities žmogų 34-37 psl.

2. Kūrybinė darbo dalis (33 psl.).

KŪRYBINIO DARBO – ART DIZAINO PROJEKTO „ANAKODAI“ ĮVYKDYMO EIGA
Art dizaino projekto „Anakodai“ kolekcijos idėjos pagrindimas 39-40 psl. Art dizaino projekto „Anakodai“ idėjos vizualizavimas – eskizai, vykdymas 40-56 psl. Medžiagos ir technologijos, pasirinktos meninės idėjos raiškai 57-58 psl. Įgyvendintų aksesuarų pristatymas fotografijoje, vizualizacijos parengimas 59-62 psl. Išvados 63 psl. Naudota literatūra 64-65 psl. Priedai 66-69 psl.

1. AKSESUARAI

Nuo senų senovės, jau net seniausių civilizacijos laikų, žmonija turėjo poreikį gražinti savo kūnus ornamentika ir spalvomis. Jie tai darė tam, kad pabrėžtų savo individualumą ir padidintų savo vertę. Aksesuarų nešiojimas – tai, savęs pabrėžimas, puošimas.

„**Aksesuaras** – [pranc. *accessoire* — šalutinis, antraeilis]: 1. pagalbinis daiktas ar reikmuo, pvz., apdaro ~ ai (pirštinės, šalikas, kaklaraištis, papuošalai); 2. smulkūs daiktai (tikri ar netikri), vartojami teatro spektaklyje; 3. pagalbinės vaizdo, kompozicijos detalės.“¹

Aksesuarų poreikis išliko per visą žmonijos istoriją, keitėsi tik jų formos ir socialinis kontekstas. Žiedus nešiojo jau senovės egiptiečiai, o kilmingieji romėnai nesikuklindami įvedė madą juos mūvėti ant kiekvieno rankų piršto. Barbarai likusioje Europos dalyje – nors ir apsigobę kailiais ar vilkintys šiurkščius drobinius drabužius – pozuodami tų laikų dailininkams niekada nepamiršdavo susijuosti diržais su kaltinėmis sagtimis, prisiraišioti ant rankų bei galvos juostelių, be kita ko, parodančių rangą ir kilmę. Viduramžiais drabužius pradėta puošti brangakmeniais, patobulėjus kalvystės amatui, paplito apyrankės, krūtininės grandinės bei įspūdingi metaliniai drabužių ornamentai, o XVI amžiuje auksinės grandinės, monarchų dovanojamos savo vasalams ar favoritams, tapo tokiu statuso simboliu, koks šiandien yra auksinis laikrodis (Drukteinis G. (2013). Džentelmeno aksesuarai // Verslo klasė. Prieiga per internetą: <http://vz.lt/?PublicationId=a0d3bd89-4511-4dcb-ac50-505686d567f5> [žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.]).

Žmonės veikiami daugybės kultūrų, savo kilmės istorijos, nuo senų laikų mėgo puoštis, o tai nedingo ir šiais laikais. Puošimasis aksesuarais padidina asmenybės patrauklumą, taip pat aksesuarai atspindi prestižą, o mados srityje – žmogaus pasitikėjimą savimi.

G. M. Stundžienė teigia, kad aksesuaruose slypintis potencialas reprezentuoja asmens stilių, socialinę padėtį ar mąstymą. Aksesuarai, tai antraeilis aprangos elementas, kuris kuria žmogaus įvaizdį.

Šiandien galime rinktis iš daugybės aksesuarų, nes aksesuarų gamybos pramonė pirkėjus aprūpina nesibaigiančia pasirinkimų begale, kiekvienas žmogus pagal savo poreikius, reikmes ir galimybes šiandien gali įsigyti kokį tik nori papuošalą. Be to didelę reikšmę daro ir medžiagų gausa: perlai, brangieji metalai, akmenys, netradicinės medžiagos ir kita.

Pasauliui tobulėjant – beribę pasirinkimo galimybę suteikia internetinės parduotuvės, kurios leidžia žmogui net neišėjus iš namų apžvelgti didžiulius aksesuarų parduotuvių plotus ir juose pasiklaidžioti, kaip labirinte tarp daugybės papuošalų.

---

¹ „*Tarptautinių žodžių žodynas*“. Vyriausioji enciklopedijų redakcija, 1985. Prieiga per internetą: <http://www.zodziai.lt/reiksme&word=aksesuaras&wid=543> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].

1 pav. Aksesuarų rūšys.

Taigi XXI-ame amžiuje, užtenka tik noro atrodyti gražiai ir viskas ranka yra pasiekama. Galima rinktis pagal stilių, kainą, dydį, amžių, kilmės istoriją ir kitą.

Kuriant savo įvaizdį yra svarbi net menkiausia aprangos detalė – aksesuaras. Kuris aprangai suteikia grožį, prabangą, elegantiškumą.

1.1. Futurizmas ateities aksesuaruose

„**Futurizmas** (lot. futurum – ateitis) – avangardinė literatūros ir meno srovė, gyvavusi 1909–1925 m. Futuristai pretendavo kurti ateities meną, neigė praeities kultūrą, aukštino industriją, didmiesčio gyvenimą. Futurizmas pirmiausia paplito tarp Italijos menininkų, vėliau kitose Europos šalyse, ypač Rusijoje.“²

Futurizmas madoje – tai ateities aksesuarų, kostiumo vizija. Šiuo stiliumi pristatomos naujos technologijos: furnitūra, sintetiniai pluoštai. Futurizmas išpopuliarino metalinius aksesuarus, sintetinius audinius, fluorescencines spalvas, originalias formas. Projektuodami futuristinius drabužius, kūrėjai negalvoja apie dėvintįjį, nes čia svarbiausia yra ne idėja, o pritaikomumas. Dizaineriai dažnai stebina ir net šokiruoja savo fantastiškais futurizmo idėjomis, kurios dažniausiai yra susijusios su kosmoso tema.

1.2. Ateities futuristų aksesuarų mada prieš 50 metų

Prancūzai André Courrègesas, Pierre Cardinas, ispanas Paco Rabanne‘as – prieš 50 metų buvo labiausiai į ateities madą „pasinešę“ mados dizaineriai. Jie buvo to laikotarpio mados „kosmonauta“.

Pierre Cardinas išleido knygą, skirtą savo 60-ies metų kūrybos jubiliejui paminėti ir atvirai pareiškė: „Kai 60 metų atgal pirmuosius savo drabužių modelius parodžiau žmonėms, visi sakė: tu

² Prieiga per internetą: < <http://www.literatura.lt/enciklopedija/f/futurizmas/> > [žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.].

išprotėjęs, niekas niekada nedėvės šių nesąmoningų apdarų“. Sandros Kliukaitės teigimu, šis „išprotėjęs“ dizaineris jau tada suprato, kad vyrai ir moterys ateityje rengsis kitaip. Tai jis pagimdė ne tik kosminio stiliaus kolekciją „Cosmocorps“, bet ir šių dienų norma tapusį „unisex“ stilių, o jo ryškiaspalvės suknelės su geometrinėmis figūromis tuo metu atrodžiusios labai naujai ir futuristiškai, šiandien yra visiškai įprastas dalykas. Tiesa, Cardino pasiūlyti šalmo formos galvos apdangalai taip ir nepriėjo, tačiau, kas ten žino, galbūt madai jie pravers ateityje... (Remtasi prieiga per internetą: <<http://sandrakliukaite.blogspot.com/2012/05/futurizmas-ateities-mada.html>> [žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.]).

2 pav. Pierro Cardino kosminio stiliaus kolekcija „Cosmocorps“, šalmo formos galvos apdangalai.³

Kitas mados futuristas – prancūzas André Courrègesas modelius drįso apvilkti šalmais, kuriuos dabar galima išvysti Balenciaga ateities kolekcijoje. Dizaineris buvo pakrikštytas plastiko pionieriumi. Jis pirmasis panaudojo, tuo laikotarpiu ateities medžiagą vadintą plastiku, savo kūrinuose. (Remtasi prieiga per internetą: <<https://www.pinterest.com/pin/29343835046864532/>> [žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.]).

3 pav. André Courrègeso ateities kolekcija.

Paco Rabanne prieš 50 metų tapo aliumininio pionieriumi. „Jis sukūrė garsiąsias diskines suknelės iš metalo plokštelių. Būtent šios suknelės tapo pagrindine architektų komandos iš Londono „Future Systems“ inspiracija, kai 2003 m. jie projektavo garsųjį futuristinį „Selfridges“ prekybos centrą Birmingame. Paco taip pat kūrė kostiumus legendiniam fantastiniam prancūzų filmui

³ Prieiga per internetą: <<http://www.my-fashionbank.com/articles/article34.html>> [žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.]

„Barbarella“, pasakojančiame apie futuristinę žmonių gyvenimą 3901–4000 metais, o vėliau tapo mados žurnalistų pašaipų objektu, nes išpranašavo vadinamąją „apokalipsę“.⁴ (Remtasi prieiga per internetą: < <https://www.pinterest.com/animalhouse/paco-rabanne/> > [žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.]).

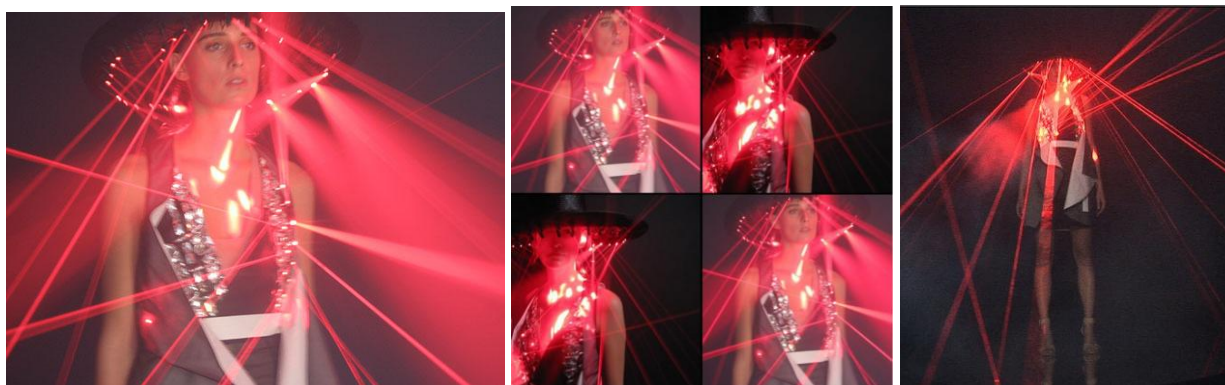
4 pav. Paco Rabanne diskinės suknelės iš metalo plokščių.

1.3. Naujausi mados išradimai – išmanieji drabužiai, aksesuarai

Šiandien futuristinę madą kuria daugybė mados namų ir jaunųjų dizainerių. Bene futuristiškiausi šiuo metu yra britų, japonų, kinų, korėjiečių mados dizaineriai.

Futurizmo tematiką atspindi metalizuotos medžiagos, industriška spalvinė gama (pilka, sidabras, melsva, juoda, balta) ir atšiaurus įvaizdis. Įvairios dekoro detalės drabužiams suteikia griežtumo.

Garsus britų mados industrijos dizaineris Hussein Chalayan, kuria aksesuarus – drabužius su integruotomis LED technologijomis. Sukurta suknelė-aksesuaras yra struktūrizuota, siluetas spinduliuoja lazerio šviesa. Medžiagos: žalvario vyriai, svarovskio kristalai ir LED juostos. Objektu siekta atskleisti Naujojo amžiaus saulės dievus, kuriuos supa beribė erdvė. Hussein Chalayano sukurta suknelė yra dinamiškas pavyzdys, kuriame susitinka mada ir dizainas ir sąveikaudami kartu jie vienas kitą stiprina. (Remtasi prieiga per internetą: < <http://www.waldemeyer.com/hussein-chalayan-readings-laser-dresses> > [žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.]).

5 pav. Hussein Chalayano sukurta suknelė-aksesuaras su LED šviesa.

⁴ Prieiga per internetą: < <http://sandrakliukaite.blogspot.com/2012/05/futurizmas-ateities-mada.html> > [žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.]

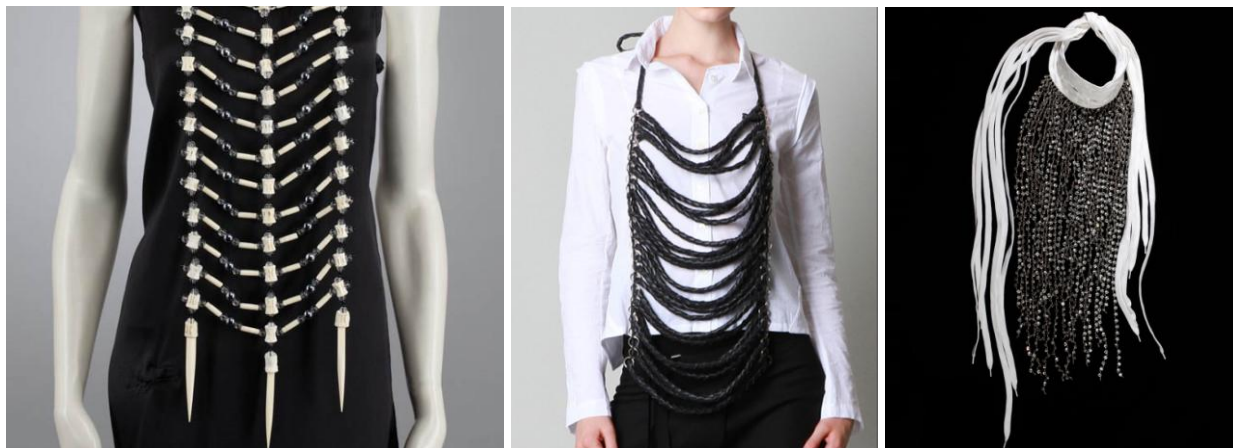
Britų dizaineris Garetho Pugho sukurta galvos aksesuarų kolekciją. Sukurti šalmai iš plunksnų, kuriais norėta pažvelgti į paukščių skrydį. (Remtasi prieiga per internetą: <<http://my-lon.blogspot.com/2009/12/gareth-pugh-showstudio-dress-and.html>> žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.).

6 pav. Garetho Pugho sukurta galvos aksesuarų kolekcija.

Radikalia ateities aksesuarų moda garsėja ir belgų bei olandų dizaineriai Ann Demeulemeester ir „Maison Martin Margiela“.

Belgų dizainerės Ann Demeulemeester sukurtų kaklo aksesuarų kolekcijos įkvėpimo šaltinis – knyga „Stiklo karoliukų žaidimas“. Aksesuarai – minimalistiniai, pagaminti iš senovinių stiklo karoliukų, kaulų, suverti rankomis ir užtvirtinti sagtimis. Tai žaidimas, atrakciją ant kaklo. (Remtasi prieiga per internetą: <<https://intotemptation.wordpress.com/2010/04/30/jewel-of-the-day-ann-demeulemeester-glass-ladder-necklace/>> žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.).

7 pav. Ann Demeulemeester kaklo aksesuarų kolekcija.

Olandų dizaineris Maison Martin Margiela yra laikomas intelektualinių žmonių dievaičiu. Jo aksesuarai atskleidžia individualumo kultą, eleganciją. Darbuose vyrauja juoda ir balta spalvos. Savo kūryboje naudoja netradicines medžiagas. (Remtasi prieiga per internetą: <<https://cultureofdesign.wordpress.com/tag/martin-margiela/>> žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.).

8 pav. Maison Martin Margiela aksesuarų kolekcija.

Huseinas Chalayanas, Garetho Pugh, MaisonMartin Margiela, Ann Demeulemeester stengiasi žiūrovus nustebinti futuristinėmis idėjomis tiesiog ant podiumo.

Ateities aksesuarai – štai kas daugelio šiuolaikinių dizainerių darbotvarkėje. Kokios medžiagos bus naudojamos? Ar pasikeis aksesuarų linijos? O gal vis bus dėvimi metalo atspalvių aksesuarai?

Futuristu teigimu ateityje aksesuarai stipriai pasikeis. Daugiau kas rytą nebereikės sukti galvos – kokius aksesuarus pasirinkti visai dienai, nes jie dienos bėgyje patys pasikeis, vos tik bus paliesti jų sensoriniai ar jutikliniai ekranai. Bus nebenešiojami kompiuteriai ir mobilieji telefonai, nes jie bus integruoti į aksesuarus. Aksesuarai turės internetą, muzikos įrašų grotuvą, fotografavimo funkciją ir kitą. Taip pat jie padės bendrauti per atstumą, primins apie tai, apie ką sunku prisiminti. Be to, jų nebereikės matuoti, tą atliks kompiuteriniai robotai, o kai kurie ateities aksesuarai bus tiesiog užpurškiami.

2. LED TECHNOLOGIJA ART DIZANO PROJEKTUOSE

2.1. LED pritaikomumas ir privalumai

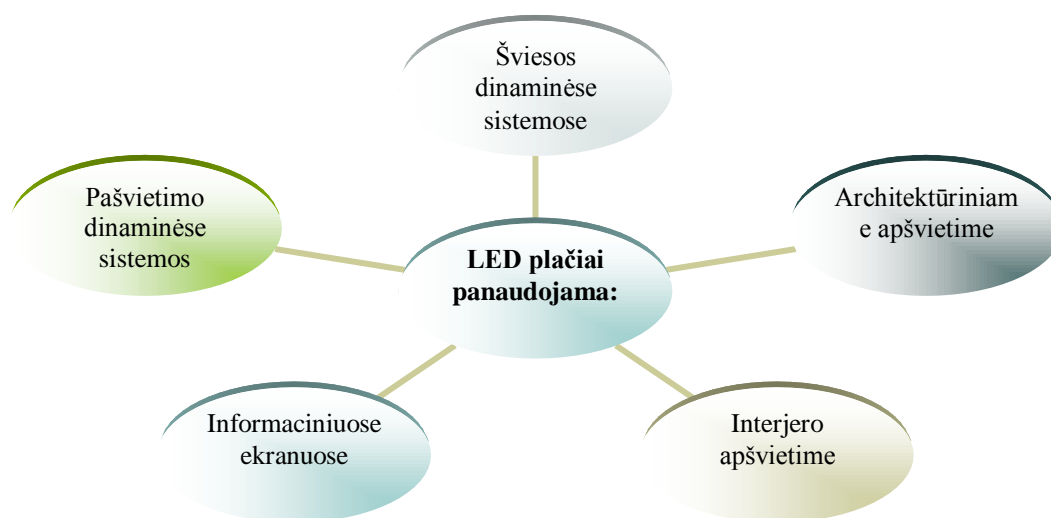
Šviesos diodai (angl. **LED** – Light-emitting diode) – tai diodai, kurių paskirtis skleisti šviesą. Šviesos diodai naudoja 12 kartų mažiau energijos nei kaitrinės ir 3 kartus efektyvesni nei fluorescencinės lempos.

„LED, skirtingai nei kaitinimo lempučių, vystėsi priešinga kryptimi – pradžioje tapę indikatoriais, vėliau evoliucionavo iki pilnaverčių apšvietimo prietaisų. Tai pati naujausia ir moderniausia apšvietimo technologija. LED plėtrą skatina nuolatinis kainos mažėjimas ir efektyvumo didėjimas. Įvairių apribojimų įvedimas, nukreiptų prieš mažo efektyvumo šviesos šaltinius ir skatinančių efektyviau vartoti elektros energiją taip pat teigiamai įtakoja LED plėtrą.

Naujų šviesos diodų ilgaamžiškumas siekia 50 000 darbo valandų – penkis kartus daugiau nei taupiąjų lempučių. Šviesos diodai nemirga – nevargina akių, nesukelia migrenos ir epilepsijos priepuolių. Šviesos dioduose nėra gyvsidabrio, todėl sumažėja pavojus užteršti aplinką šia pavojinga medžiaga ir tausojama gamta. Balti šviesos diodai būna šiltų (šviesa tokia pati, kokią esame įpratę matyti iš tradicinių kaitrinių lempučių) ir šaltų spalvų (lengvo mėlyno atspalvio). Šviesos diodai nereikalauja priežiūros. Dėl ekonomiško, ilgaamžiško, patvarumo ir ekologiško LED yra optimalus apšvietimo sprendimas.“⁵

LED elektros srovę tiesiogiai keičia į spinduliuojamą šviesą, teoriškai tokį pakeitimą įmanoma atlikti beveik be nuostolių, skirtingai nei kaitrinė ar liuminescencinė lempa. LED spinduliuoja siauro spektro šviesą – spinduliuojama šviri šviesa, kurią ypač vertina dizaineriai.

Dėl nesudėtingo valdymo, spalvų ir švietimo kampų įvairovės, LED naudojami srityse, kuriose kitų šviesos šaltinių naudoti neįmanoma arba neapsimoka.

9 pav. LED naudojimas.

⁵Prieiga per internetą: <<http://www.taupisviesa.lt/lt/led-technologija/1/32/>> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.]

LED pasižymi dideliu ekonomišku (praktišku), ilgaamžišku, patvarumu, mechaniniu patvarumu (vartoja labai mažai elektros energijos,) bei ekologiniu saugumu (nekenkia sveikatai, neteršia aplinkos, nespinduliuoja ultravioletinių ir infraraudonųjų spindulių).

Ekonomiškumas (praktiškumas) – LED lemputės yra ekonomiškesnės ir praktiškesnės nei įprastos kaitrinės bei taupiosios, nes LED lemputė didžiąją elektros energijos dalį (apie 80-90 %) paverčia šviesa, kai kaitrinė lemputė didžiąją energijos dalį skiria šilumai, o mažesnę - šviesai (apie 20%). LED reikiama šviesos intensyvumą pasiekia akimirksniu, todėl taupomas laikas, elektros energija.

Ilgaamžiškumas – svarbus LED privalumas, nes tai patys ilgaamžiškiausi apšvietimo prietaisai. Teigiama, kad kokybiški LED gaminiai šviečia apie 50000 valandų, o labai palankiomis sąlygomis švietimo laikas gali siekti ir 100000 valandų. Naudojant LED apšvietimą yra sutaupomos lėšos apšvietimo priežiūrai, tai ypač aktualu yra ten, kur sunku pakeisti perdegusį šviesos šaltinį (aukštos lubos, lauko žibintai), arba būtinas nuolatinis geras apšvietimas, pavyzdžiui operacinėse ar apsaugos zonose.

Patvarumas – kitas LED šviestuvų privalumas. LED neturi stiklinių kolbų, kaitinimo siūlų, todėl jie yra tvirtesni ir patikimesni nei kiti plačiai vartojami šviesos šaltiniai. LED yra atsparūs vibracijoms ir smūgiams.

LED *nespinduliuoja ultravioletinių ir infraraudonųjų spindulių*, nebent specialiai tam būtų pagaminti.

LED *neteršia aplinkos*. Naudojant LED apšvietimą nėra pavojaus netyčiniam aplinkos užteršimui, nes LED nedūžta. Naudojant LED neteršiama aplinka gyvsidabriu, nesukeliamas pavojus užteršti savo namus ar darbo aplinką šia pavojinga medžiaga. Dėl LED ilgaamžiškumo ilgą laiką nereikia jų keisti, todėl mažiau sunaudojama gamtos išteklių jiems gaminti, mažiau šiukšlinama aplinka nebetinkamais apšvietimo elementais.

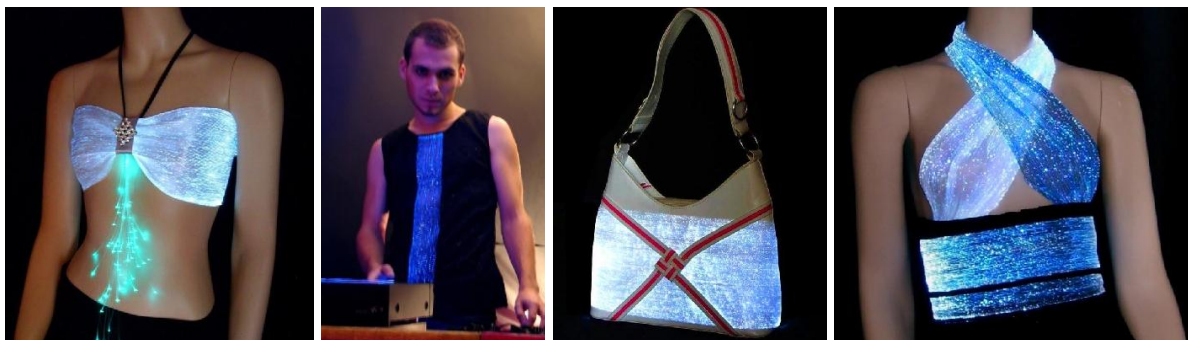
LED *nekenkia sveikatai*. LED nemirga kaip taupiosios lempos, todėl nevargina akių ir sukuria komfortiškesnę darbo aplinką.

LED suvartoja labai mažai elektros energijos, todėl juos naudojant sumažėja išlaidos apšvietimui. (remtasi elektroniniu straipsniu „LED - taupiau nei taupioji lemputė!“ prieiga per internetą <<http://www.taupisviesa.lt/lt/led-technologija/1/32/>> žiūrėta 2014-05-10).

2.2. LED technologijos atsispindėjimas meno projektuose

Prancūzijos prekinis ženklas „LumGram“ sukūrė įvairiaspalvius švytinčius drabužius. Anksčiau ši firma kūrė tik šviečiančius audinius ir namų dizaino produktus, kurios spalvotu švytėjimu pakeitė tradicinę namų erdvę, sukurdamas stebuklingą, pasakišką nuotaiką. Šiandien ši firma pristato visą kolekciją originalių švytinčių drabužių, skirtų ir vyrams, ir moterims. Įvairių spalvų „Lumi Tops“ drabužiai, aksesuarai nuostabia aura apsupa ir pačius žmones. Šių aksesuarų švytėjimo paslaptis -

lengvai pakeičiama 1,5 V galios baterija, kurios energijos pakanka pusę paros (12 val.). Pastaruoju metu šviečiantys drabužiai ir aksesuarai tampa viena aktualiausių mados tendencijų. (Remtasi prieiga per internetą: <<http://www.balsas.lt/naujiena/209337/svytinti-mada>> [žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.]).

10 pav. „LumGram“ sukurti šviečiantys drabužiai ir aksesuarai.

Firmos „Elemental“ darbuotojų Taros Bowerman ir Wes Buck sukurtas šviestuvas „Medūza“ pabrėžia paprastų medžiagų grožį. Šviestuvas sukurtas iš netradicinių medžiagų, tai plastikinių butelių, kuriuos papildė LED juostos. Šviestuvu „Medūza“ norima perteikti plaukimą po vandeniu įspūdį. (Remtasi prieiga per internetą: <<http://www.elementalled.com/academy/blog/led-art/jellyfish-led-chandelier-with-repurposed-materials/>> [žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.]).

11 pav. „Elemental“ šviestuvas „Medūza“.

Brazilijoje įsikūrusios bendrovės „Bahu“ sukurti žibintai vandenlentės, tai bandymas suderinti LED žibintus su sportu, kurių dėka gimsta puikūs meno kūriniai, kurie atsispindi fotografijose. (Remtasi prieiga per internetą: <<http://www.boredpanda.com/luminescencia-project/>> [žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.]).

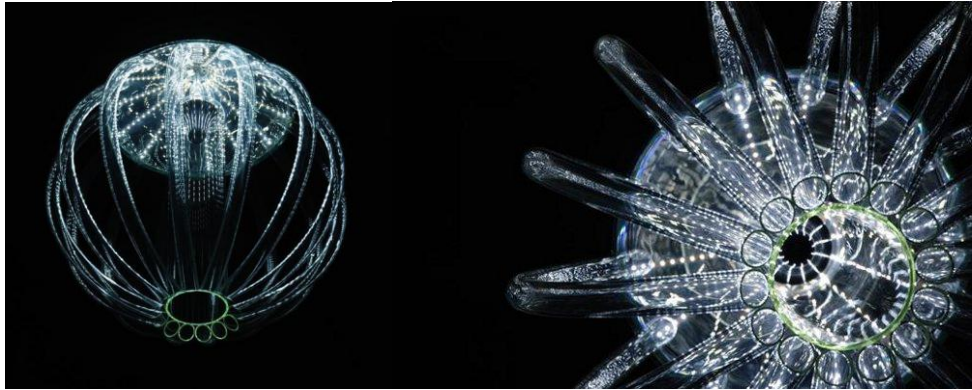

12 pav. „Bahu“ žibintai vandenlentės fotografijoje.

Katerinos Smolikovos sukurtas šviestuvas – blizgus, gražus elegantiškas papuošalas. Šviestuvui sukurti įkvėpimas kilo iš giliavandenių organizmų. Naudotos netradicinės medžiagos

(tamsesnių spalvų vielos) ir LED šviesa. Šviestuvu siekiama atskleisti šviesos energijos galią. Remtasi prieiga per internetą: <<http://www.artdecorationsdesign.com/lighting/skyphos-chandelier-spells-elegance.html>> [žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.]

13 pav. Katerinos Smolikovos sukurtas šviestuvas.

Teksaso universiteto studentai įkvėpti San Marcos upės biologinės įvairovės, sukūrė spindinčią skulptūrą pavadinimą „Žuvies pilvai“. Veidrodinė skulptūra atspindi universiteto miestelio pažangą, socialinę ir bendruomeninę dvasią. Skulptūra yra interaktyvi, švytinčios organinės formos apšviečią peizažą. (Remtasi prieiga per internetą: <<http://inhabitat.com/glowing-fish-bellies-led-sculpture-reflects-local-ecology-at-texas-state-university/>> [žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.]

14 pav. „Žuvies pilvai“.

Olandų menininkas Daano Roosegaardes sukurtą kinetinę skulptūrą, tai įtaigus kūrinys, LED šviesos menas, interaktyvi erdvė. Skulptūra sukurta įkvėpta medūzų. Skulptūra „Liquid“, tai organinės sintezės mechanizmas, elektronikos, garso ir šviesos diodų kūrinys, kuris sukuria žaismingą dialogą su savo lankytojais. Kūriniu siekiama pabrėžti skirtumą tarp žmonijos ir technologijų pasaulio, gretinti prigimtį su pramoniniu pasauliu. (Remtasi prieiga per internetą: <<http://www.elementalled.com/academy/blog/led-art/rgb-led-lights-create-interactive-environment-liquid-space/>> [žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.]

15 pav. Daano Roosegaardės sukurta kinetinė skulptūra „Liquid”.

Londono mados technologijų įmonės „Studio XO” sukurta „skaitmeninė undinės liemenėlė” – skulptūra, kuria norima pažvelgti į skrydį. Skulptūra sukurta 3D spausdintuvu. (Remtasi prieiga per internetą: <<http://thecreatorsproject.vice.com/show/designing-flying-dresses-and-the-future-of-fashion-meet-studio-xo-video>> [žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.]).

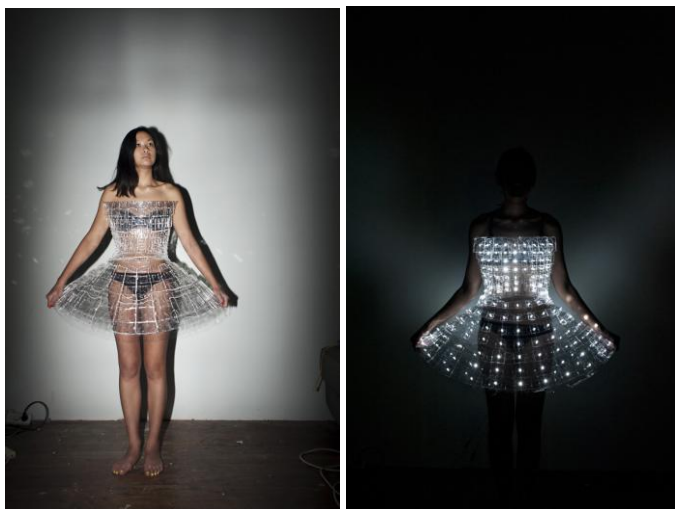
16 pav. „Studio XO” sukurta „skaitmeninė undinės liemenėlė”.

Dizaineriai Pankaj ir Nidhi sukurtomis suknelėmis norima atskleisti apšviesto kelio galią, laiko „blizgesį” – ne įkainuojamumą. Projektu siekiama šviesos energijos pojūtį perteikti žiūrovui. (Remtasi prieiga per internetą: <<http://exshoesme.com/2011/10/25/diwali-delights/>> [žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.]).

17 pav. Pankaj ir Nidhi sukurtos suknelės.

„Pelenės apsvaigimas” yra interaktyvus meno kūrinys, kuris mažina jutimo technologijas su tradiciniu drabužių, aksesuaru dizainu. Kuriniu siekta atskleisti stebuklingas transformacijas, priespaudą visuomenėje. Medžiagos – stiklas, LED juosta. (Remtasi prieiga per internetą: <<https://www.behance.net/gallery/Cinderella-Intoxication/5321737>> [žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.]).

18 pav. Interaktyvus meno kūrinys „Pelenės apsvaigimas”.

3. ATEITIES ŽMOGUS

Praeitį mes žinome, nes ją jau pergyvenome ir gyvename dabartimi, o ateitį galime tik nuspėti. Niekas nežino, kas nutiks rytoj, poryt ar po 100 metų. Šiuolaikinių mokslininkų įžvalgos ne vieną iš mūsų priverčia nusišypsoti ir laukti: ar žmogus galės gyventi amžinai; ar žmonės taps kibernetiniais organizmais; ar tikrai savo intelektu nenusileisime robotams; ar galėsime keliauti virtualia realybe?... Šiandien žmonėms kyla tiek daug klausimų, į kuriuos gausime atsakymus jau po 20 – 30 metų. Norint atskleisti, koks bus ateities žmogus remiausi feminizmo teorija, postfeministinė teorija ir mokslininkų prognozėmis.

Žmonijos istorijos esmės suvokimas, jos dabartis, raida – būtina sąlyga norint pradėti kurti žmonijos ateities modelį, kuris yra nežinomas ir priklauso tik nuo mūsų pačių.

Kiekvienas žmogus turi jam būdingas gyvenimo, mąstymo, darbo sąlygas bei galimybes. Esame susiskirstę į šeimas, grupes, tautas, valstybes. Galime save identifikuoti tam tikroje vietoje, tam tikrame laikotarpyje. Kiekvienas laikotarpis turi savo specifinį antspaudą. Susipažindami su mus supančiu pasauliu, matome, kad mes esame skirtingi, skirtingos mūsų gyvenimo sąlygos, visuomeninė padėtis, nusistovėjusių santykių kompleksas, įvairus valstybės ar žmonių grupės valdymas, sugyvenimo pagrindai, principai.

Kuo toliau tuo labiau mes esame neatsiejami, priklausomi nuo informacinių technologijų, kurios vis kinta ir tobulėja, nors esame žmogiški ir turime savo žmogiškąsias funkcijas (intelektas, atmintis...). Ateities žmogus „kiborgas“ – jungia žmogiškąsias funkcijas su mašininėmis, technologinėmis, tai lyg ateities pranašas.

3.1. Postfeministinė teorija

Aptariama feminizmo teoretikų reakciją į Gilles’io Deleuze’o ir Felixo Guattari postuluojamą tapsmo moterimi teoriją.

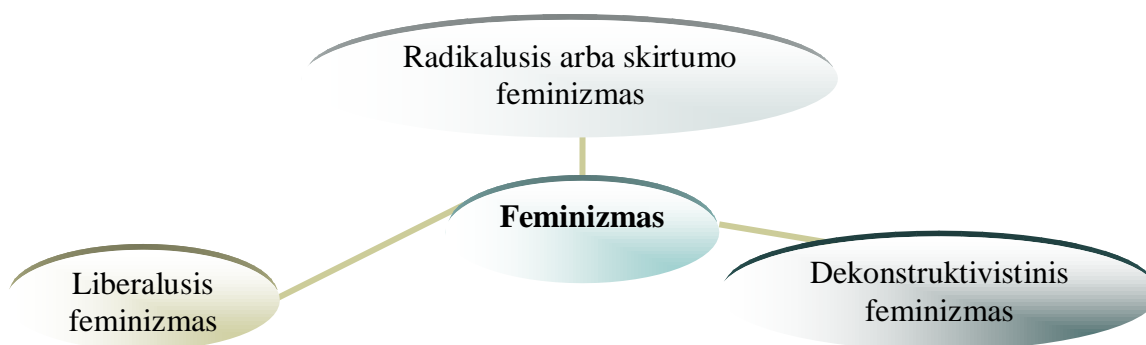
Tokia reakcija atskleidžia prieštaravimus tarp feministinės teorijos, kuri siekia įteisinti ir pripažinti moteriškąją tapatybę, o tai pat šiuolaikinės filosofijos, kuri atsisako apibrėžti subjekto sampratą. Remiamasi dviejų postfeminizmo teoretikų – Rosi Braidotti ir Elizabeth Grosz – tekstais.

Nors yra kritikuojama Deleuze’o ir Guattari tapsmo moterimi teoriją, bet yra atskleidžiama ir pozityvi šios teorijos įtaka postfeminizmui. Deleuze’o ir Guattari postuluojamos „kūno be organų“ ir tapsmo teorijos sudarė sąlygas naujų kūno sampratų atsiradimui.

Straipsnyje autorė taip pat aptaria Donnos Haraway sukurto kiborgo sąvoka bei Judithos Halberstam ir Iros Livingston postuluojama nežmogiško kūno samprata. Taip pat yra analizuojama kūno ir technologijų sąveika menininkų Orlan ir Stelarco performansuose ir parodoma, kaip postfeministinės teorijos kontekste jei gali būti interpretuojami.

3.2. Feminizmas

Feminizmas nėra tolydus ir vientisas reiškiny. Yra išskiriamos trys jo pakopos arba kryptys.

19 pav. Feminizmo kryptys.

1. **Liberalusis feminizmas** remiasi siekiu sulygtinti moterų ir vyrų teises. Ryškiausias šios krypties atstovas – Simone’as de Beauvoir. Liberalusis feminizmas sulygina vyrą ir moterį, taip panaikindamas savitą moteriškąją tapatybę.

2. **Radikalusis arba skirtumo feminizmas** – akcentuoja ne vyrų ir moterų lygybę, bet jų skirtumus. Moteriškoji tapatybė suvokiama kaip visiškai pozityvi ir išskirtinė, apibrėžiamas moteriškasis seksualumas, kuriama seksualinių skirtumų etika. Moteriškoji tapatybė suvokiama kaip jau savaime egzistuojanti ir duota. Atstovai – Julia Kristeva, Luce Irigaray, Hélèn Cixous,

3. **Dekonstruktivistinis feminizmas** teigia, kad moteriškoji tapatybė yra daugialypė ir sukonstruota. Atstovai – Rosi Braidotti, Elizabeth Grosz, Donna Harawa. Dar kitaip ši kryptis yra įvardijama postfeminizmu. Ji imasi interpretuoti Deleuze’o ir Guattari filosofiją.

Deleuze’as ir Guattari ėmėsi klasikinių subjektyvumo struktūrų išardymo, kuri sutapo su postfeminizmo teoretikų siekiu postuliuoti kūną kaip tam tikros situacijos suformuotą subjektą. Deleuze’o ir Guattari filosofija sukelia sumaištį, dėl to kad jų filosofija visiškai atsisako subjekto sampratos, o tai nėra suderinama su feminizmo teorija, kurios siekis – postuliuoti moteriškąją tapatybę. O skirtumo feminizmo atstovės nori dar išsaugoti subjekto autonomijos iliuziją, kurios atsisako šiuolaikinė filosofinė mintis. Ši priešprieša atskleidžiama remiantis remiantis Irigaray, Braidotti ir Grosz tekstais. Braidotti ir Grosz įžvelgia ne tik tik Deleuze’o ir Guattari filosofijos ir feminizmo teorijos prieštaravimus, bet ir naujas feminizmo teorijos galimybes.

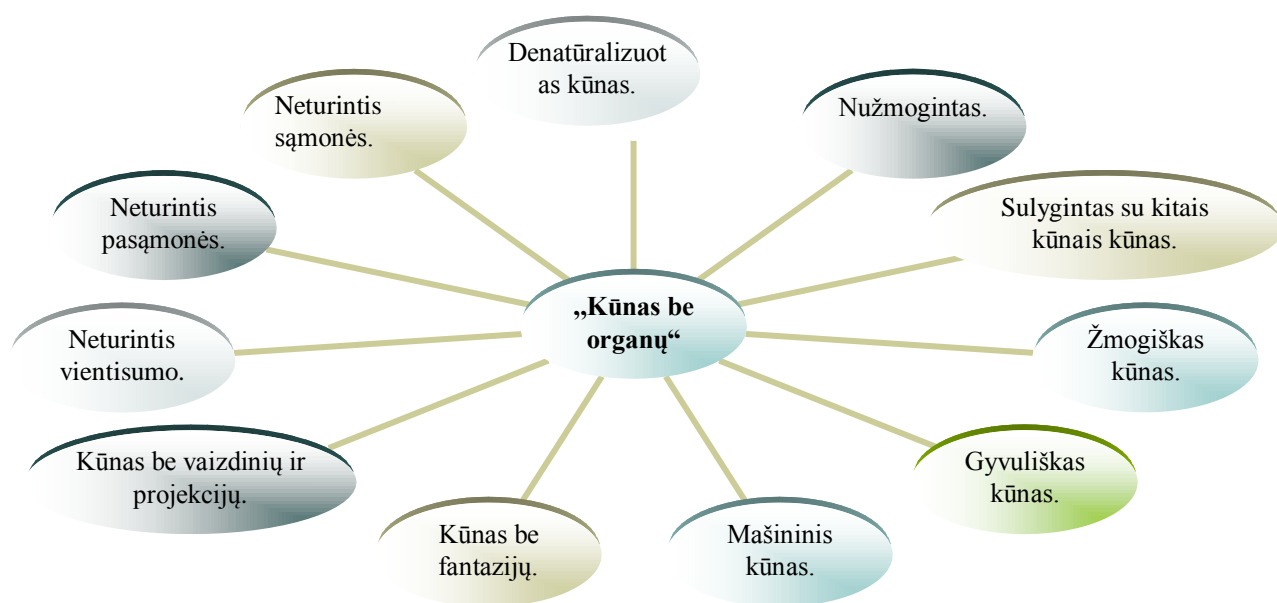
Deleuze’o ir Guattari sukurtais sąvokomis galima pozityviai apibrėžti geismą, jį susieti su politiniu, ekonominiu ir socialiniu produkavimu.

Deleuze’o ir Guattari sukurtos mašinos, asambliažai, „kūno be organų“, tapsmo koncepcijos leidžia sukurti visiškai naują kūno sampratą. Todėl yra svarbi Deleuze’o ir Guattari aprašyta tapsmo teorija, kurioje akcentuojama ne tai, kas tampama, bet tai kuo tampama.

3.3. Moteris postfeministinėje teorijoje.

Knygoje „Tūkstantis plokštikalnių“ Deleuze’as ir Guattari suformuluoja sąvokas: asambliažas, „kūnas be organų“, daugialypumas, tapimas moterimi, gyvūnu. Šios sąvokos dekonstruoja kūno sampratą, nes kūnas nebetenka savo apibrėžtos tapatybės, ima jį suvokti kaip asambliažą, kurio dalys yra neorganizuotos. Deleuze’as ir Guattari siekia išmontuoti kūno kaip organizmo sampratą: kūnas, tai ne organiška visuma, o heterogeniškų daugialypumų aibė, kur kiekvieną dalį galima sujungti su kita dalimi. O tai Deleuze’as ir Guattari vadina „kūnu be organų“.

„Kūnas be organų“ – denatūralizuotas kūnas, nužmogintas, sulyginas su kitais kūnais, kuris yra ir žmogiškas, ir gyvuliškas ir mašininis.

20pav. „Kūnas be organų“ pagal Deleuze’as, Guattari, Grosz, Antonio Artaud.

O psichoanalizėje kūnas: nuolat kintantis junginys, sudarytas iš organų, dalinių objektų, dalių ir potraukių, kurie turi savo reikšmę ir malonumus, kurie visi yra sujungiami į organišką visumą.

„Kūnu be organų“ yra siekiama atsikratyti kūno tapatybių: organizmo, reikšmės, subjektyvumo. Juo siekiama produkuoti, išsiaiškinti kokius efektus jis gali patirti, kaip jis gali transformuotis, kaip jungtis su kitais kūnais... taip siekiama kūną paversti galia, kuri būtų naujų asambliažų, mašininio junginių kūrimo menu. Mašininiai junginiai atveria begalinio tapsmo trajektorijas, kurio būklės yra stabilumas, judėjimas, greitis, lėtumas...

Būtent čia ir iškyla svarbiausias nesutarimas tarp Deleuze’o ir Guattari teorijos ir antrosios krypties feminizmo teorijos, kurios tikslas neatsisakyti moteriškosios tapatybės, o įtvirtinti moteriškąjį skirtingumą. Teoretikas Braidotti teigia, kad šis prieštaravimas tarp Deleuze’o ir Guattari daugialypumo ir mažuma teorijų ir feministinių seksualinio skirtumo bei moters tapsmo subjekto teorijų sukelia konfrontaciją. Braidotti cituodamas prancūzų feministę Irigaray, kuri kritikuoja

Deleuze'o ir Guattari suformuluotą tapsmo moterimi koncepciją, teigia, kad seksualumo ištirpdymas tapsmo teorijoje sunaikina feministinius siekius apibrėžti moteriškąjį subjektą. Irigaray nuomone, „Kūno be organų“ samprata yra reminiscencija tos situacijos ar būklės, kai kūnas nebeprisiklauso subjektui tam pačiam. Irigaray: „Nuolatinis panašumo į mašiną, neorganiškumo akcentavimas, taip pat savęs prarasties, išsklidimo ir takumo sampratos yra per daug gerai pažįstamos moterims; tada „kūnas be organų“ nėra istorinė moters sąlyga?⁶. Braidotti teigia, tęsdamas šią mintį, kad neįmanoma dekonstruoti subjekto, kurio ir niekada nebuvo. Braidotti teigia, kad moterys savo sąvokomis turi išreikšti, išlaikyti savo moteriškumą. Jei tai darys, tada moteriškumas kaip skirtumas bus nepaneigtas, bet įtvirtintas ir įgalintas.

Postfeminizmo teoretikė Grosz, analizuodama feministinę Deleuze'o ir Guattari teoriją, išskiria svarbius kritikos aspektus. 1 - moterų politikos reapropriacijavimas. Yra manoma, kad Deleuze'as ir Guattari pasisavina ir apropriuoja moterų vykdomą politiką. Už tai jie gali būti apkaltinti, kad depolitizuoja moterų politiką neutralizuodami ir pašalindami, tai kas yra moteriška. 2 – tapsmo moterimi samprata, neutralizuoja moteriškosios tapatybės savitumą ir užmaskuotai neutralizuoja vyriškosios tapatybės savitumą. Tokia strategija sujungia dvi simetriškas seksualines tapatybes į vieną. 3 – Deleuze'as ir Guattari romantiškai išaukština šizofreniją ir psichozes. Neatsižvelgia į tokias būsenas patiriančių žmonių kančias, pateikia tas kančias kaip siektiną idealu. Šie priekaištai nėra be pagrindo, Grosz teigia, kad daug panašių priekaištų galima pateikti kiekvienam filosofui. Nes bet kuris „feministinis“ tekstas, yra sukurtas remiantis metodologijomis ir sąvokomis, kurios perimtos iš žinojimo istorijos. Dėl to ši kritika krypsta į tai, ką feministinė teorijai dar reikėtų sukurti.

Grosz teigia, jog Deleuze'as ir Guattari sėkmingai kvestionavo teorines paradigmas, jų darbai gali padėti atsisakyti konceptų ir metafizinių opozicijų, dėl to moterys gali išrasti, atrasti savo pačių žinojimą, savo ir pasaulio paaiškinimą. Deleuze'o ir Guattari darė įtaką ir postfeministinėms kūno teorijoms, siūlė kitą būdą suvokti kūną, nagrinėjant santykį su kitais kūnais, tiek nežmogiškais tiek žmogiškais, , gyvais ir negyvais ir t. t. atsisakant subordinuoti kūną vienybei. Grosz pastebi, analizuodama tapsmo moterimi sampratą, kad ši teorija panaikina apibrėžtas tapatybes, kurios privilegijuoja vyrus moterų atžvilgiu, bet ir numato skirtingas pasekmes vyrams ir moterims.

Feminizmo teoretikės skeptiškai vertina Deleuze'o ir Guattari tapsmo teoriją, manydamos, kad apibrėžta moters tapatybė yra geriau negu jokios tapatybės. Bet Deleuze'o ir Guattari mano, kad apibrėžtos tapatybės formos, jų terminais, yra visų represavimo formų šaltinis. Dėl to feminizmo teorija turėtų atsiplėšti nuo tapatybės, išlaisvinti daugialypes moterų galias, kurios yra nuslopintos savigailos, įtraukti į savo tapatybę tokius mikro vyriškumus, kurie yra išstumti.

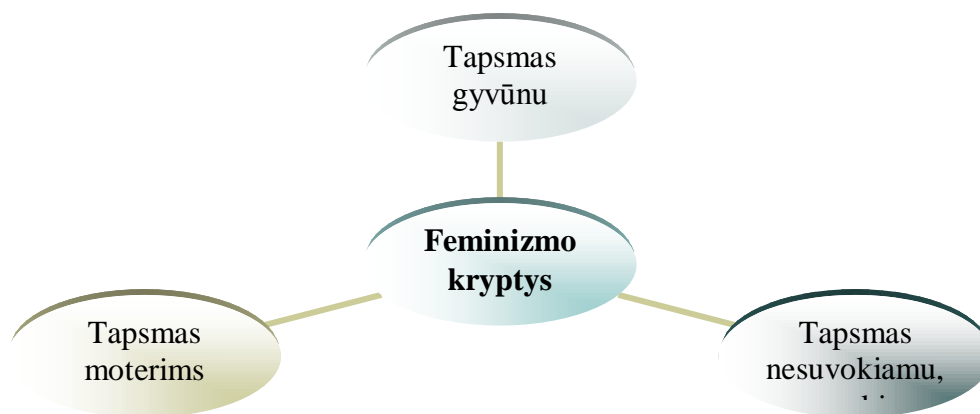
6 Irigaray, L. 1985. *This Sex Which Is Not One*. Ithaca: Cornell University Press. (Ce sexe qui n'en est pas un, Paris: Minuit, 1977). 140 p.

Deleuze'o ir Guattari tapsmo teorija turi ir pozityvų, ir negatyvų vertinimą feminizmui. Pozityvioji – tapsmo teorija seksualumą ir geismą leidžia suvokti kaip kuriančią, pozityvią jėgą, kuri produkuoja geismo asambliažus. Negatyvioji – atsiskleidžia, kai imama galvoti, ką reiškia „kūno be organų“ ar tapsmo sąvokos feministinės teorijos požiūriu.

3.4. Postfeministinės strategijos: kūnas ir technologijos

Tapsmas nesuvokiamu, nesuvokiama samprata gali sukelti feminizmo stovykloje priešišumą. Pasak, Jami Weinstein, „feministės abejotų, o gal net ir visiškai prieštarautų idėjai, kad galutinai sėkminga feministinė strategija yra siekti savo išnaikinimo, – kitaip tariant, vos tik tikslas yra pasiektas, pasiekiamo pakopą, kurioje feminizmas nėra reikalingas“⁷. Moterys turėtų išsaugoti savo pasiektą poziciją, apibrėžti jų skirtingumą, konceptualizuoti jų subjektyvumą, siekti būti pripažintos ir matomos ir nepasiduoti tapsmui nesuvokiamas, nesuvokiama. Feminizmas nėra fetišistikai prisirišęs prie užkariautosios teorijos ir jis gali atsinaujinti kartu su šiuolaikinę filosofija. O Grosz teigia, kad „būsimasis moteriškumas veikia turėtų pripažinti, jog yra atgyvenęs, arba tapti visiško ar net nežmogiško (nesuvokiamo) tapsmo objektu, o ne laikytis tų moteriškumo formų, kaip jos buvo reprezentuotos ar idealizuotos neatsižvelgiant į seksualinį skirtumą, arba patriarchate, kur jos egzistuoja iki šių dienų“⁸.

Siekis laikytis atgyvenusios tapatybės, kovoti dėl pripažinimo, kuris yra pasiektas ir yra laikomas neaktuali, tai nėra filosofinis sprendimas. Pasak Deleuze'o ir Guattari, feminizmas turėtų laikytis tapsmo teorijoje nurodytų krypčių.

21 pav. Feminizmo kryptys pagal Deleuze'o ir Guattari.

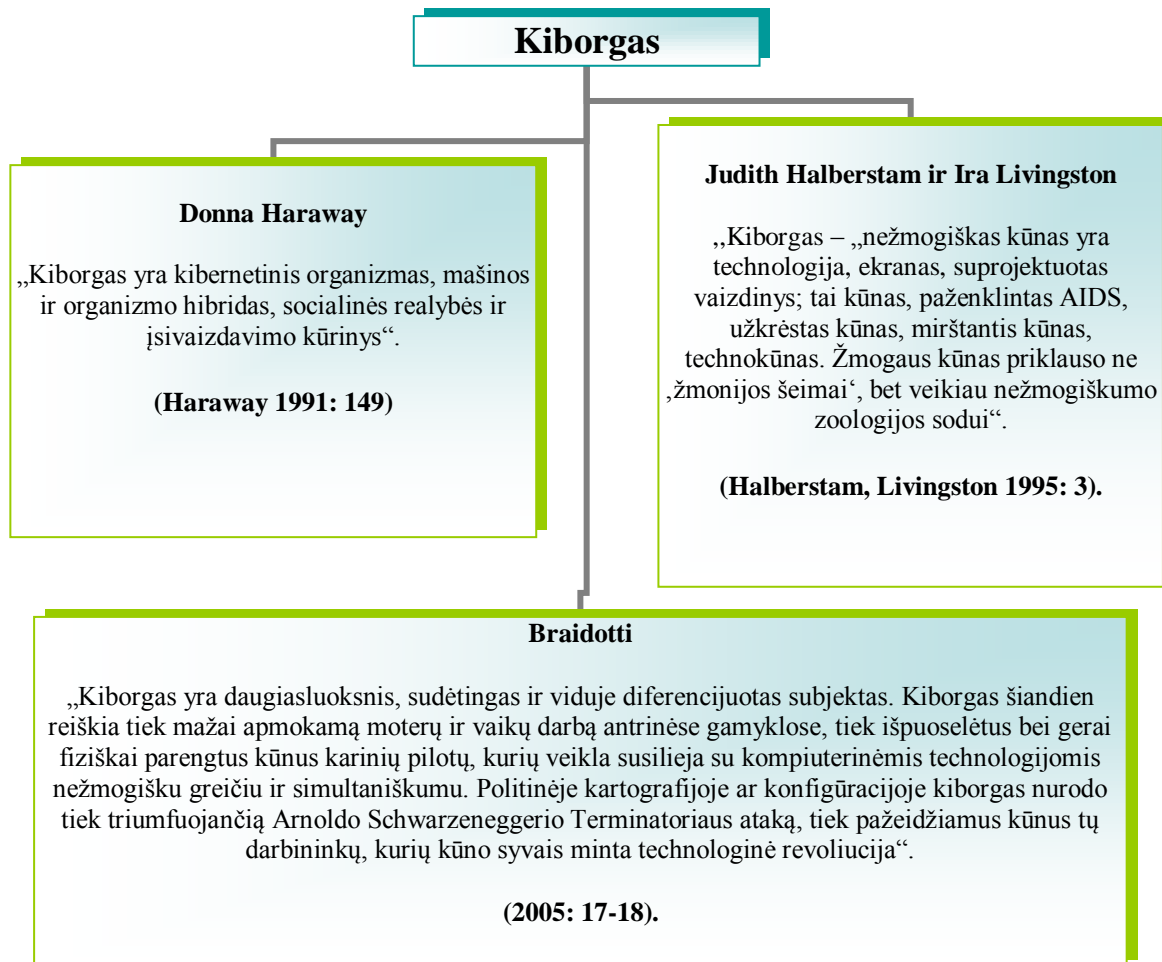
Dabartinė situacija tokia, kad feminizmo teorija turėtų judėti tapsmo nesuvokiamu, nesuvokiama kryptimi. Ji turėtų visur palikti savo pėdsakus ir efektus, o tai nematomumas, o savęs

⁷ Weinstein, J. 2008. "Introduction Part II" in Deleuze and Gender Eds. Claire Colebrook and Jami Weinstein. Deleuze Studies, vol. 2 (supplement). Edinburgh: Edinburgh University Press, p. 25

⁸ Grosz, E. 2005. Time Travels: Feminism, Nature, Power, Crow's Nest, Australia: Allen and Unwin. 177

pažinimo procesas, kuris sukuria, pajungia arba paneigia subjektą. Per tai, „kas nesuvokiama, sutelkiama tai, kas nežmogiška...“⁹

3.5. Ateities žmogus – „Kiborgas“

22 pav. Teoretikų: D. Haraway, Braidotti, J. Halberstam ir I. Livingston mintys apie kiborgą.

Judėjimą link to, kas yra nesuvokiama ir nežmoniška, atspindi postfeminizmo teoretikės Donna Haraway tekstai.

Donna Haraway kūno ir technologijų sąveikas sieja su feminizmo transformacijomis. Ji „Kiborgo manifeste“ kiborgu vadina naują kūniškąjį darinį, kuris sudarytas iš žmogaus kūno ir technologijų, atrodantis kaip hibridas. Pasak autorės kiborgas, tai ne mūsų fantazija, o mes patys savo kasdienybėje. Kiborgas, tai kūrinys kuris neturi seksualinės tapatybės, psichinės gelmės, jis nėra veikiamas binarinio seksualumo ir šeimos įstatymo, jam negalioja draudimai. Dėl šių priežasčių kiborgas priešpriešinamas tradiciniam vakarietiškam mokslo ir politikos diskursui, kuris yra persmelktas vyriškuoju dominavimu, yra nukreiptas į išteklių įsisavinimą ir naudą, taip pat pažangą.

Pasak autorės, kiborgas vadovaujasi griovimo strategija, kuri performuluoja privatumą, viešumą, natūralumą, dirbtinumą, vyravimą ir paklusimą. „Kiborgas yra ryžtingai nusiteikęs

⁹ Grosz, E. 2005. Time Travels: Feminism, Nature, Power, Crow's Nest, Australia: Allen and Unwin. 177 p.

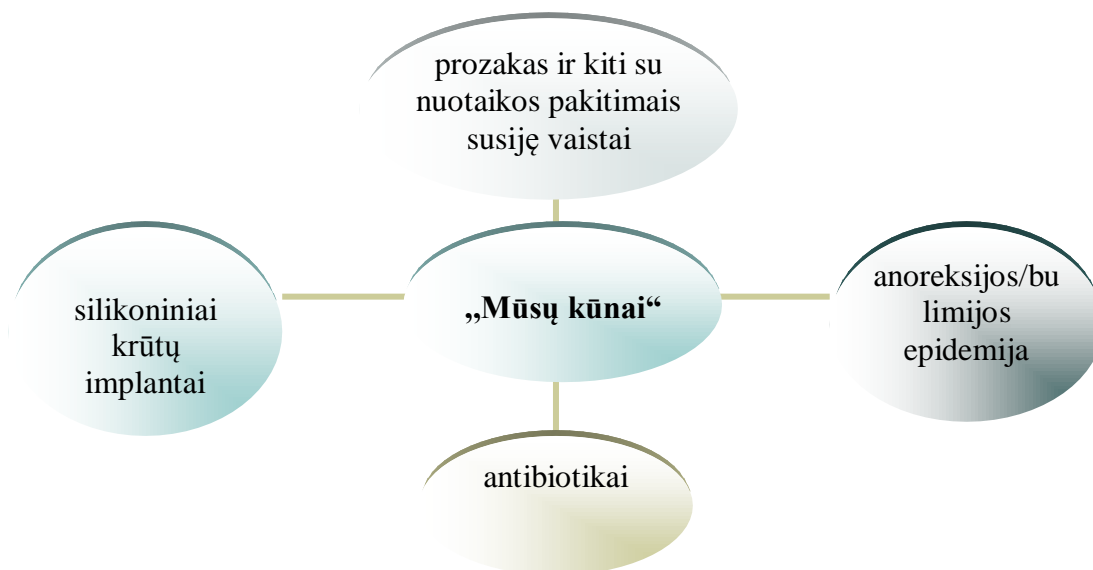

šališkumui, ironijai, intymumui ir perversijai. Jis yra visuomet besipriešinantis, utopinis ir visiškai praradęs nekaltybę. Kiborgo jau nebevaldo viešumo ir privatumo priešprieša; kiborgas apibrėžia technologinį polisą kaip besiremiantį nuolatine socialinių santykių revoliucija, vykstančia namuose¹⁰.

Haraway siūlydama kiborgo sąvoka teigia, kad tai būdas atsisakyti klasinės, rasinės ar seksualinės tapatybės. Kiborgas tai būtinybė, kuri griauja normatyvumą, kuria primetė galia, kuri siekia peržengti ribas tarp žmogaus ir mašinos, žmogaus ir gyvūno, kuri atsisako apibrėžti tapatybę ir bendrą pasaulėžiūrą.

Ji teigia, jog „kiborgas yra asambliažas, kuris buvo išardytas ir iš naujo surinktas, postmodernus kolektyvinis ir individualus subjektyvumas. Tai subjektyvumas, kurį feministės turi nuolatos perkoduoti“¹¹.

Teoretiko Braidotti manymu, kiborgas, tai biopolitinis mitas, kuris yra savotiškas. Jo manymu naujosios technologijos ima keisti moteris, o dėl ir keičiasi supratimas, tai kas yra moteriška ir tai kas yra moteriškoji tapatybė. Jis teigia, kad naujos technologijos sukuria protezinius mūsų kūnų tęsinius: silikoniniai krūtų implantai. Milijonai moterų vartoja prozaiką, taip pat kitus vaistus, kurie keičia nuotaiką. Moteris yra apėmusi slapta bulimijos ir anoreksijos epidemija.

23 pav. Braidotti „mūsų kūnai“ – naujų technologijų sukurtų protezinių mūsų kūnų tęsinių sandara.

¹⁰ Haraway, D. J. 1991. “A Cyborg Manifesto: Science, Technology, and Socialist-Feminism in the Late Twentieth Century” in Haraway, D. J. Simians, Cyborgs, and Woman: The Reinvention of Nature. London: Free Association Books, 1991, p. 151

¹¹ Haraway, D. J. 1991. “A Cyborg Manifesto: Science, Technology, and Socialist-Feminism in the Late Twentieth Century” in Haraway, D. J. Simians, Cyborgs, and Woman: The Reinvention of Nature. London: Free Association Books, 1991, p. 163

Imuninė sistema yra prisitaikiusi prie antibiotikų, todėl esame pažeidžiami. Tai kas yra nostalgiska yra „mūsų kūnai“. Pagal Briodotti mes esame abstraktūs technologiniai konstruktai, priklausomi nuo chemijos pramonės, psichofarmakologijos, biomokslo ir elektroninių medijų.

Judith Halberstam ir Ira Livingston, teigimu, kiborgas – nežmogiškas kūnas. Į nežmogiškų kūnų kategorija patenka kūnai kurie, neatitinka vyraujančių galios formų ir nustatytų konfigūracijų: tai modifikuoti kūnai, sergantys, infekuoti, transvestitų, gėjų ir pabėgėlių kūnai, kurie neturi vietos viešojoje erdvėje. „Žmogaus kūnu“ yra technologinis konstruktas, protezinis kūno tęsinys, kuris įteisinamas kaip natūralizuota norma.

3.6. MENININKAI KURIE ATSPINDI ŽMOGAUS „KŪNĄ“

Prancūzų menininkė Orlan garsėja performansų serija „Šventosios Orlan reinkarnacijos“. Menininkė 1990–1993 metais ryžosi devynioms plastinėms operacijoms, kurių vaizdai buvo transliuojami tiesiogiai įvairiose meno galerijose (Georges'o Pompidou centre Paryžiuje bei Sandros Gehring galerijoje Niujorke). Operacijai buvo taikoma vietinė anestezija, todėl menininkė pati dalyvavo savo chirurginiuose performansuose, atsakinėdama į galerijų lankytojų klausimus, tapydama operuojant nusiurbtu savo krauju, skaitydama ištraukas iš tekstų.

Tokie performansai yra laikomi ironiška griovimo strategija. Nes daugelis plastikos chirurgų remiasi tik grožio stereotipais, kurie priklauso Vakarų Europos menui. O menininkė šį grožį perskaito paraidžiui. Pati menininkė teigia, kad jos kūnas jau yra atgyvenęs, todėl jis turi būti perdirbtas. Jei kiekviena operacija, tai naujas pavidalas ir nauja tapatybė. Orlan performansai dekonstruoja kolonializmo apibrėžtus kanonus ir patriarchalinius galios mechanizmus.

Nuo 1998 metų Orlan tęsia performansų ir fotografijų seriją „Savihibridizacijos“ (Self-Hybridizations). Fotografijose ji persikūnija į kolonijinius grožio standartus – Amerikos indėnę, kolumbietę. Ši serija ne tik įteisina kintančią, diferencijuojančią tapatybę, bet parodo, kad kultūros neužtenka vien gerbti ir toleruoti, įsileisti kitą į save, atsiverti kitam, tapti kitu, tai leisti, kad kitas užvaldytų savą tapatybę.

24 pav. Orlan – „Savihibridizacijos“ (Self-Hybridizations) nuo 1998 m. iki dabar.¹²

¹²Prieiga per internetą: <<http://chammyconvergentmedia.wordpress.com/2013/02/05/artist-research-orlan/>> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].

Orlan projektas – „Arlekino apsiaustas“ (The Harlequin’s Coat), kurį daro nuo 2007 m. kartu su Symbiotica laboratorijos menininkais Australijoje. Projekto idėja kilo iš filosofo Michelio Serreso teksto „Pasaulietiškas“. Šiame tekste Arlekinas aptiriamas kaip figūra, kuri yra multikultūriška. Menininkė sukūrė Arlekino apsiaustą, kurį sudaro geometrinė struktūra, o ją skirtingų rasių žmonių ląstelės. Tai tapsmas savotiškai spalvotuoju, taip pat tapsmas nesuvokiamu.

25 pav. Orlan - „Arlekino apsiaustas“¹³ 2007 m.

Australų menininko Stelarco pagrindinė performansų tema yra kūno ir technologijų sąveika. Atrodo, kad jo darbuose trūksta demaskuojančios ironijos, kuri yra Orlan darbuose. Bet Stelarco darbai kitaip parodo kūno „natūralumo: ir subjekto tapatumo mitą.

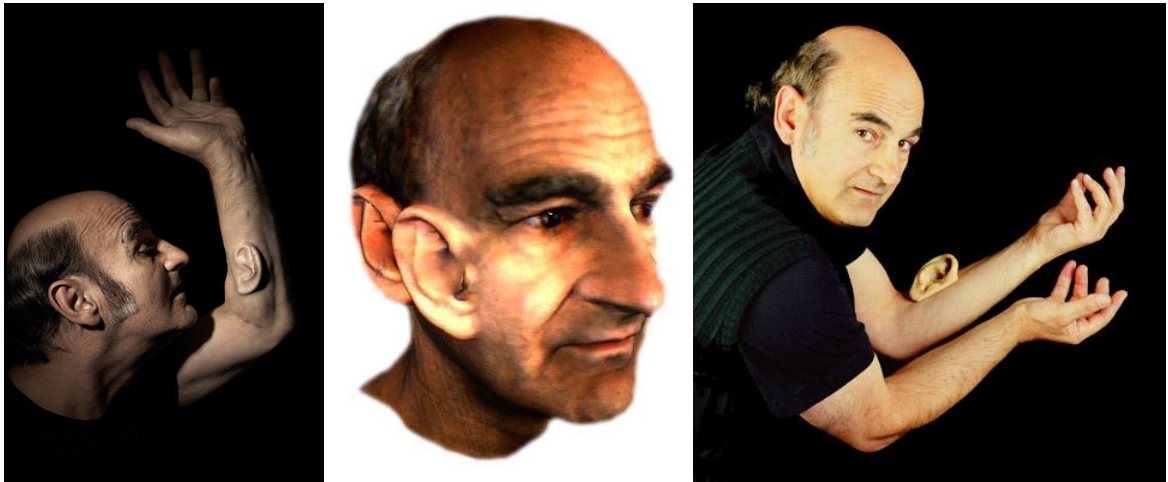
26 pav. Stelarco – „Suspendavimas“ (Suspension, 1978–1985)¹⁴

Performansų serija „Suspendavimas“, jo metu menininkas savo kūną suspenduoja, jį pakabina ant geležinių kablių erdvėse. Tos erdvės tai, jūra, Niujorko gatvės. Taip jis kūną sujungia su stichijomis (vėju), akmenimis ir kita. Taip kūnas tampa nejudrus, tačiau jis sąveikauja su aplinka. Taip veikiamas kūnas netenka kai kurių funkcijų: nebeveikia organizmas, jis atlieka „kūno be organų funkciją“. Menininko performansuose kūnas restruktūruojamas, jis tampa ne socialinės ar psichinės identifikacijos vieta, o sąveikos struktūra. Jo kūnas yra kaip filosofės Haraway aprašytas kiborgas, neturintis lyties, psichinės gelmės.

¹³Prieiga per internetą: <<http://idanca.net/categoria/textos/estudos/page/7/>> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].

¹⁴Prieiga per internetą: <<http://www.yourepeat.com/g/Stelarcv> <http://stelarc.org/?catID=20325>> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].

27 pav. Stelarco – „Papildoma ausis“ (Ex-tra Ear, 1999, 2003, 2009)¹⁵

Performansų serija „Papildoma ausis“, atskleidžia technologijų ir kūno kaip protezų sąveiką. Performanso tikslas – kvestionuoti žmogaus organizmą, įauginti po oda ausies protezą, kuris būtų papildomas. Ausis yra sukonstruota dirbtinai, bet ji yra gyva ir organiška – tai kažkas kita nei techninis procesas. Ausis buvo implantuota į menininko ranką, kartu su mikrofonu ir internetu, kad bet kas prisijungęs prie interneto galėtų klausytis ausies girdimus garsus. O šis projektas sunaikina subjektyvų tapatybės mitą: subjektas nesutampa su ausies garsus suvokiančiu veikėju.

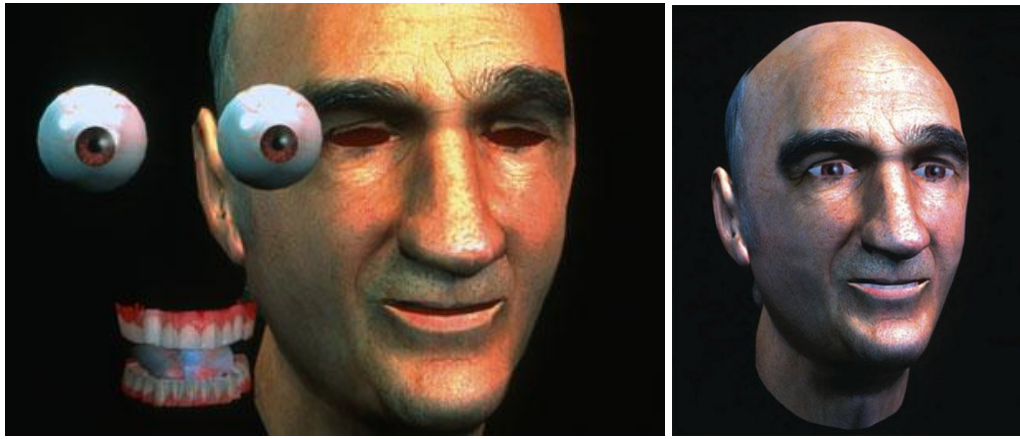

28 pav. Stelarco – „Raumenų mašina“ (Muscle Machine, 2003).¹⁶

Projektas „Raumenų mašina“ atskleidžia šešiakojų roboto ir žmogaus kojos raumenų sąveiką. Tai protezavimas, žmogaus kojos raumenų judesius atlieka roboto judesiai. Savo performansais menininkas siekia perjungti kūną į kitą registrą.

¹⁵Prieiga per internetą: <<http://www.artabase.net/exhibition/610-oblique-images-from-stelarc-extra-ear>> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].

¹⁶Prieiga per internetą: <<http://heidifoss.wordpress.com/performance-stelarc/>> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].

29 pav. Stelarco – „Protezinė galva“ (Prosthetic Head, 2003).¹⁷

Projektas „Protezinė galva“ kvestionuoja tapataus kūno mitą. Projektą sudaro avataro galva, kuri gali kalbėti, atsakinėti į klausimus, atkurdamą veido žvilgsnio ir mimikos funkcijas. Avataro galva yra panaši į menininko galvą. Ji yra valdoma kompiuterine programa, kuri nustato tekstą ir kalbėjimo atlikimą.

Menininko performansų negalime paaiškinti remiantis virtualumo sąvoka, nes autorių domina technologijos, kaip kūno tęsiniai, kaip implantai.

30 pav. Stelarco – „Maišytuvas“ (Blender, 2005).¹⁸

Darbas „Maišytuvas“ kūno ribas peržengia dar radikaliau, kuris atliktas kartu su Nina Sellars. Projektą sudaro maišytuvas, kuriame yra nuo Stelarco torso ir Ninos šlaunų nusiurbti riebalai ir jie nuolat maišomi. Tai kaip „alternatyvioji kūniškoji architektūra“. Kūniškumą čia apibūdina tam tikrų kūno elementų sąveika, o ne organiška tapatybė. Maišytuvas – „kūnas be organų“, sujungia biologines skirtingų kūnų substancijas, atlieka naujų asambliažų ir jungimo produkavimo funkciją. Tai geras „artumo be intymumo“ pavyzdys, nes tiek „kūnas be organų“ tiek kiborgas, neturi seksualinės tapatybės, tik yra įmanoma kūnų sąveika.

¹⁷ Prieiga per internetą: <<http://www.dlux.org.au/face2face/stelarc.htm>> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.]

¹⁸ Prieiga per internetą: <<http://www.artpractical.com/column/stelarc/>> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.]

3.7. Mokslininkų spėjimai apie ateities žmogų

Atskleisti, koks bus ateities žmogus rėmtasi mokslininkų *Raymono Kurzweilo*, *Nikolo Lammo*, *Deano Brunetto* spėjimais ir prognozėmis.

JAV mokslininkas Raymondas Kurzweilas (R. Kurzweil), garsėja įspūdingomis futurologinėmis pranašystėmis ir yra vadinamas „galingiausia mąstymo mašina“. 2013 m. Kalifornijoje (JAV) vykusioje konferencijoje, jis skaitė paskaitą apie ateities žmogų.

„Pasak mokslininko, žmogaus smegenys įgis kompiuterijos „debesų“ sistemų bruožų, dėl to bet kokiame amžiaus tarpsniu bus galima mokytis vis naujų dalykų. Nauji pasiekimai neurobiologijoje suteiks mums galimybę ištrinti prisiminimų fragmentus. Be to, žmonės visą laiką jausis lyg gyventų patobulintoje tikrovėje.“¹⁹

R. Kurzweilas prognozuoja, kad skaičiavimo mašinų ir žmonių intelektas susilygins iki 2029 metų. Jo prognozėmis 2030 metais bus naudojami nano robotai, kurie turės galimybę atstatyti ir apsaugoti žmogaus organus, kurių rezultate žmonės bus sveikesni ir protingesni. Mokslininkas teigia, kad nanotechnologijos žmonėms leis gyventi amžinai, kad labai išplis 3D spausdinimo technologija, žmonės naudodamiesi 3D spausdintuvais galės pasigaminti norimus daiktus ir net drabužius, per artimiausius 30 metų. Pasak jo kompiuteriai bus sumažinti net iki kraujo ląstelių dydžio, galės prisijungti net prie žmogaus smegenų be chirurginės operacijos, per artimiausius 25 metus. O iki 2045 metų, jo manymu žmonija pasieks „singuliarumo“ būseną, tai tokios technologijos, kurios leis galimybę kurti pranokstančius dirbtinius intelektus, o žmonės su mašinomis bus glaudžiai integruoti tarpusavyje.

Per teoriškai artimiausius 20 m. visus gyvybinės svarbos žmogaus organus bus galima pakeisti nano technologijomis. Net dalyvaudami olimpinio sprinto rungtyne per 15 minučių galėsime nė karto neįkvėpti, arba panėrę po vandeniu be deguonies išbūti net iki 4 valandų, per artimiausius 25 metus. Pasak R. Kurzweilo nano technologijos taip išplės žmonių intelektines galimybes, kad net knygos bus rašos „per minutes“. Jei norėsime patekti į virtualią realybę, tai padaryti mums padės nano robotai, kurie išjungę smegenis nukels mus ten, kur tik panorėsime. Futurologas prognozavo, kad virtualus seksas taps visiškai įprastu dalyku, o kasdieninio gyvenimo situacijose matysime smegenyse generuojamas hologramas, kurios mums paaiškins kas dedasi pasaulyje (remtasi prieiga per internetą:<http://idejafix.blogspot.com/2013/04/ateities-zmogus-pagal-r-kurzweil_17.html> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.]).

Mokslininkas Deanas Brunettas – „Žmonės ateityje: lanksčiais kaulais ir chameleono oda“.

Dar vienas mokslininkas dr. Deanas Brunettas sudarė paveikslą, kaip pagal jį žmogus turėtų atrodyti ateityje. Šis mokslininkas prognozuoja, kad ateityje žmonės galės keisti odos spalvą, vietoje rankų turės čiuptuvus, lanksčius kaulus. Spalvą keičianti oda galės būti tiek natūralus evoliucijos

¹⁹Prieiga per internetą:< http://idejafix.blogspot.com/2013/04/ateities-zmogus-pagal-r-kurzweil_17.html> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].

rezultatas, tiek technologijų pasekmė – žmogaus organizme bus galima implantuoti ląstelę, dėl kurios spalvą keičia chameleono oda.

Mokslininkas mano kad, žmogus turės klausą, kuri bus galinti „filtruoti“ garsą ir net triukšmingoje aplinkoje girdėti tik tai, ką jam reikia. D. Burnetto nuomone, tai bus ypač svarbu tam, kad būtų galima atsirinkti reikiamą informaciją ir „užblokuoti“ nemalonus garsus. Dėl šios klausos „filtravimo“ žmonės taps laimingesni, jiems neteks patirti tiek daug streso, o to rezultatas bus pailgėjusi gyvenimo trukmė.

Mokslininko teigimu kaulai taip pat ims keistis. Žmogaus skeletas pa mažu ims priminti ryklį, nes kauluose atsiras daugiau kremzlių. Dėl to žmonės bus lankstesni ir kai kurie procesai taps lengvesni. Kai kam tokios spėlionės gali atrodyti juokingos, tačiau pastaruoju metu vis daugiau dėmesio skiriama žmogaus evoliucijai ateityje. Šefildo universiteto (Didžioji Britanija) mokslininkai dar visai neseniai nustatė, kad žmogus gali užsiauginti net snapą. (Remtasi prieiga per internetą: <http://www.lrt.lt/naujienos/mokslas_ir_it/1/21452/zmones_ateityje_lanksciais_kaulais_ir_chameleono_oda> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.]).

Mokslininkas ir menininkas Nikolas Lammas – kaip atrodys žmonės po 100 tūkst. Metų?

Šiuolaikinis žmogus savo išvaizda labai skirsis nuo savo protėvių – homo sapiens. Prieš 800 – 200 tūkstančius metų buvę spartūs žemės klimato pokyčiai, lėmė tai, kad žmogaus smegenų dydis ir kaukolė patrigubėjo, dėl šios priežasties veidas tapo plokštesnis. Tačiau veido pokyčių procesas niekada nesustoja ir dėl to galime tik spėlioti kaip žmogaus veidas pasikeis ateityje, ypač dėl vienos priežasties, dėl „google glass“ – ant veido nešiojamų technologijų poveikio.

Menininkas ir mokslininkas Nikolas Lammas kartu su kompiuterinės genomikos ekspertu Alanu Kvanu (Alan Kwan) pabandė nuspėti kaip mes atrodysime po 20 tūkst., 60 tūkst. ir net po 100 tūkst. metų.

N. Lamano teigimu, jų sukurti modeliai yra tik viena iš evoliucijos ateities spėlionių. Ateityje bus galima kontroliuoti žmogaus biologinę prigimtį, taip pat pagal poreikius žmogaus evoliuciją, dėl zigotinės genomo inžinerijos, taip šiandien mes kontroliuojame elektronus, kurie aprūpina pasaulį energija.

A.Kvanas tik prognozuoja, kokia ateityje galėtų būti mūsų gyvenamoji aplinka, technologiniai pasiekimai ir klimatas. Žmonių galvos didės dėl to, kad jose tilptų didesnės smegenys. Juk žmonių kakta vis didėja. Ji didėti pradėjo jau nuo XIV – XVI a. O tai parodo kaukolės matmenų palyginimo moksliniai tyrimai.

Pasak A. Kvano, po 60 tūkst. metų veido bruožai taps nebe reikšmingi dėl galimybės kontroliuoti žmogaus geno meną. Genų inžinerija lems tai kad, pats žmogus pagal savo skonį galės pasirinkti sau veidą. O žmonių akys taps didesnės, tai lems kolonizacija, nes saulės sistemos žmonėms gali tekti gyventi nuo saulės nutolusiose planetose, kur kas toliau nei žemė, dėl to, kad tokia planeta

bus blausiau apšviesta. Pasak A. Kvano, kad sumažinti žemos gravitacijos poveikį žmonės turės storesnius akių vokus, ryškesnę antakių liniją. Oda po truputi taps vis labiau pigmentuota, taip sumažins žalingą ultravioletinių spindulių poveikį, ten, kur jų neapsaugos žemės atmosferos ozono sluoksnis.

A. Kvano manymu, po 100 tūkst. metų žmogaus veidas pradės atspindėti visą žmogaus morfologinės genetikos meistriškumą. Žmogus turės veidą, kurio bus stipriai išreikštos savybės, kurios yra laikomos patraukliomis, tokios kaip: ryškios akys, tiesi nosis, griežtos linijos. Teigiama, kad veidų proporcijos bus tobulos: bus tobula simetrija tarp dešinės ir kairės – auksinės taisyklės principas. Žvelgiant iš šiandienos perspektyvos, žmonių akys bus ir atrodys stulbinančiai didelės. Akys galės švytėti tamsoje, todėl bus gerai matoma esant prastam apšvietimui. Gali net atsirasti trečias šoninis vokas, besisaugant nuo žalingo kosminių spindulių poveikio. Atsiras ir kitų funkcijų: bus didesnės šnervės, tai padės lengviau kvėpuoti ne savo planetos aplinkoje; turėsime tankesnius plaukus, kurie padės sulaikyti šilumą ant didesnės galvos. Šias savybes turėtų turėti visi žmonės nepaisant savųjų skonių ir to kas yra madinga.

Šiandien tėvai diskutuoja dėl busimo vaiko vardo, o ateityje jie galės diskutuoti ir spręsti tai, ar nori, kad jų vaikas turėtų, kuo natūralesnę abiejų tėvų DNR išraišką, ar norės kad vaikas būtų kitoks – genetiškai pakeistos savybės (dantys, akių spalva ir kita). Technologiniai implantai paliks nebemadingi, nes žmonės pradės vertinti tai, kas daro juos natūralesnius ir žmogiškiau atrodančius. Tai bus toks amžius, kai žmonės patys galės nuspręsti ir rinktis savo ateitį. Bus kur kas subtilesnių formų nešiojamosios technologijos. Žmonės norės implantų, kurie jiems padėtų kuo labiau išlaikyti žmogiškąją išvaizdą.

Po 100 tūkst. metų žmonių veidai jau bus prisijungę prie be laidžio ryšio, kuris mažiaus darkys jų veidus, jų veidus darys tobulus. (Remtasi Jurgitos Noreikienės straipsniu [Prieiga per internetą: http://it.lrytas.lt/visata/kaip-atrodys-zmones-po-100-tukst-metu.htm#.U4ORsdJ_sX0 žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.]).

31 pav. Žmonių veidai šiandien.

32 pav. Žmonių veidai po 20 tūkst. metų – akys geltono atspalvio, didesnė kakta.

33 pav. Žmonės po 60 tūkst. metų – didesnės akys, tamsesnė oda, didesnės galvos.

34 pav. Žmonių veidai po 100 tūkst. metų – ypač didelės akys, kurios švies tamsoje ir turės trečią voką.

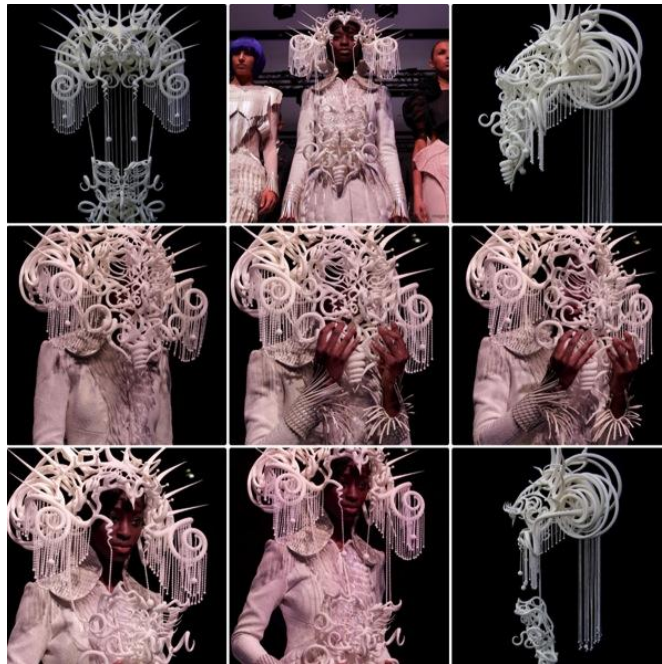
Kuriant savo aksesuarų kolekciją, remiuosi šiais autoriais:

Menininkas, dizaineris iš Kenijos Cyrusas Kabiru sukūrė aksesuarus – akinius, kurie primena avilius, paveikslus ir kaukes. Savo kūryba autorius siekia perteikti ekologines idėjas, nes akiniai yra pagaminti iš daiktų, kuriuos jis rado gatvėje. Kiekvienas odelis turi savo istoriją ir idėja, nes jie pagaminti iš daiktų, kuriuos jis rado keliaudamas į savo studiją. Taip pat daugelis jų yra pagaminta įkvėpus jo tėvo. Kadangi jie yra pagaminti iš atliekų, daiktų rastų gatvėje, tai jie įgauna neįtikėtinas formas. (Remtasi prieiga per internetą: <http://www.alfa.lt/straipsnis/13725231/ateities-mada-keisciausi-akiniai-nuosaulės#.U4UtC3J_sX0> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.]).

35 pav. Menininko, dizainerio Cyrusas Kabiru aksesuarai – akiniai.

Menininką Joshua Harker sukurti tokį aksesuarą įkvėpė Amerikos, Afrikos ir Azijos kaukių ornamentika. Šis papuošalas, tai tarsi simbolis, ceremonija, kuris puošia žmogų. Aksesuaras atskleidžia žmogaus tapatybę. Jis tarsi plaukiojantis gyvenimas, kuris simbolizuoja dvasios laisvę be kūno. Kūrinyje sukurtas naudojant 3D spausdintuvą, iš poliamidinės medžiagos. (Remtasi prieiga per internetą: <http://www.joshharker.com/?page_id=2850> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.]).

36 pav. Joshua Harker aksesuarai – kaukės.

Anos Rajcevic projektas – aksesuarų kolekcija „Gyvūnas – kita pusė evoliucijos“, pagrįstas unikalia vizualia gyvūnų anatomija, remtasi gyvūnų skeletų struktūra. Tokie aksesuarai priduoja gyvūnų savybių žmogui, suteikia galios, jėgos ir jausmingumo. Šiame darbe yra nagrinėjamos sąvokos – mutacija ir evoliucija. Siekiama sujungti žmogų su gyvūnu, tarsi norima pažvelgti kaip jis atrodys ateityje, ateities žmogus. Idėja – sukurti naujos kartos tauriosius objektus, kurie būtų eksponuojami atskirai, tiek kartu su žmogaus kūnu. Medžiagos: stiklo pluoštas, dervų ir silikono guma.

37 pav. Ana Rajcevic „Gyvūnas – kita pusė evoliucijos“, stiklas, poliesterio derva.²⁰

²⁰ Prieiga per internetą: <<http://www.anarajcevic.com/animal/studio/>> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].

4. KŪRYBINIO DARBO – ART DIZAINO PROJEKTO „ANAKODAI“ ĮVYKDYMO EIGA

4.1. Art dizaino projekto „Anakodai“ kolekcijos idėjos pagrindimas

Magistro darbo „Anakodai“ idėja kilo atkreipus dėmesį į ateities žmogaus aksesuarus. Šiandien aksesuaruose slypintis potencialas reprezentuoja asmens stilių, socialinę padėtį, ar mąstymą. Aksesuarai, tai antraeilis aprangos elementas, kuris kuria žmogaus įvaizdį. Tačiau kokią įtaką aksesuarai darys mūsų gyvenime ateityje galima tik spėlioti, ar jie taip pat reprezentuos mūsų stilių, socialinę padėtį, mąstymą? Kokią idėją aksesuarais bus norėta atskleisti, kaip juos pritaikysime savo reikmėms?

Kintančios, tobulėjančios technologijos, kurios yra žmogaus kūrinys daro įtaką naujų aksesuarų kūrimui, ir jų panaudojimui mūsų asmeniniams poreikiams. Bet ar ateityje jos nepadarys neigiamo poveikio pačiam žmogui, tai galime tik spėti.

Aksesuarų poreikis išlieka per visą žmonijos istoriją, keitėsi tik jų formos, socialinis kontekstas, medžiagos. Ateities žmogaus aksesuarų problematika svarbi ne tik kaip viena iš meno vizualinių temų, bet ir kaip mūsų kultūrinio bei socialinio gyvenimo atspindžio nežinomybė ateityje.

Savo darbo problema laikičiau ateities žmogaus aksesuarų kūrimo idėją, jų pritaikomumą asmeniniams poreikiams tenkinti. Šiandien ateities aksesuarai, jų naudojimas, forma, medžiagiškumas, funkcijos – vieni iš pagrindinių objektų daugelio šiuolaikinių dizainerių darbotvarkėje. Juk aksesuaruose slypintis potencialas reprezentuoja asmens stilių, socialinę padėtį, mąstymą. Jie kuria žmogaus įvaizdį. Todėl norint sukurti aksesuarus, kurie atitiktų visus žmonių lūkesčius, reikia įsigilinti į naujausias technologijas, medžiagas, turėti idėją, kurią įgyvendinus būtų atlikti žmonių lūkesčiai.

Kūrybinio darbo atspirties tašku galiu laikyti ateities žmogaus aksesuarus. Ateities žmogaus vaizdavimo aksesuarų problematika svarbi ne tik kaip viena iš meno vizualinių temų, bet ir kaip mūsų kultūrinio bei socialinio gyvenimo atspindys. Ateities žmogaus aksesuarai jungia žmogiškąsias funkcijas su kintančiomis technologijomis, kurios šiandien daro įtaką mūsų gyvenimui.

Magistro darbo tikslas sukurti art dizaino projektą „Anakodai“, kuriuo savo akimis noriu pažvelgti į ateities žmogaus aksesuarus. Pavadinimas „Anakodai“ – yra mano pačios sugalvotas, dėl to kad šiam projektui naudoju šviesos diodus (Led juostas). Pavadinimas sudarytas iš dviejų žodžių: anodo ir katodo.

Anodas (gr. *anodos* - kelias aukštyn) - polius, per kurį elektros srovė įteka į elektros įrenginį. Sutarta srovės tekėjimo kryptis yra *priešingam*etale esančių elektronų judėjimo kryptčiai, nes elektronų krūvis neigiamas. Todėl jei kontaktai metaliniai, anodas yra kontaktas, per kurį elektronai išteka iš įrenginio.²¹ Katodas – elektrodas, per kurį elektros srovė išteka iš elektros įrenginio. Populiari

²¹[žiūrėta: 2014 m. spalio 29 d.] Prieiga per internetą: <http://lt.wikipedia.org/wiki/Anodas>

nuomonė, kad katodas yra neigiamas elektrodas, yra neteisinga. Katodo poliariškumas priklauso nuo įrenginio tipo. Įrenginiuose, kurie generuoja srovę, katodas yra teigiamas polius, o įrenginiuose, kurie naudoja srovę, katodas yra neigiamas.²²

Sukurtuose objektuose vyrauja trys spalvos: mėlyna – neigiama, raudona – teigiama, o geltona spalva ir teigiama ir neigiama, kuri sujungia raudoną ir mėlyną spalvas. Geltona spalva, tai tarsi elektrodas, kuris viską papildo, viską gali sujungti arba atjungti (elektroje: anodą papildo elektrodas, kurio srovė išteka iš įrenginio ir ta srovė yra vadinama katodu).

Kūrybinę darbo dalį – Art dizaino projektą „Anakodai“ sudaro penki šviečiantys objektai, pagaminti iš netradicinių medžiagų (tinklo, žarnų, instaliacinių laidų, kištukų, kištukinių lizdų), kurias papildo šviesa (LED juostos). Projektu siekiama atskleisti šviesos, medžiagiškumo, meniškumo ir funkcionalumo galimybių sintezę, pažvelgti į ateities žmogaus aksesuarus savo akimis.

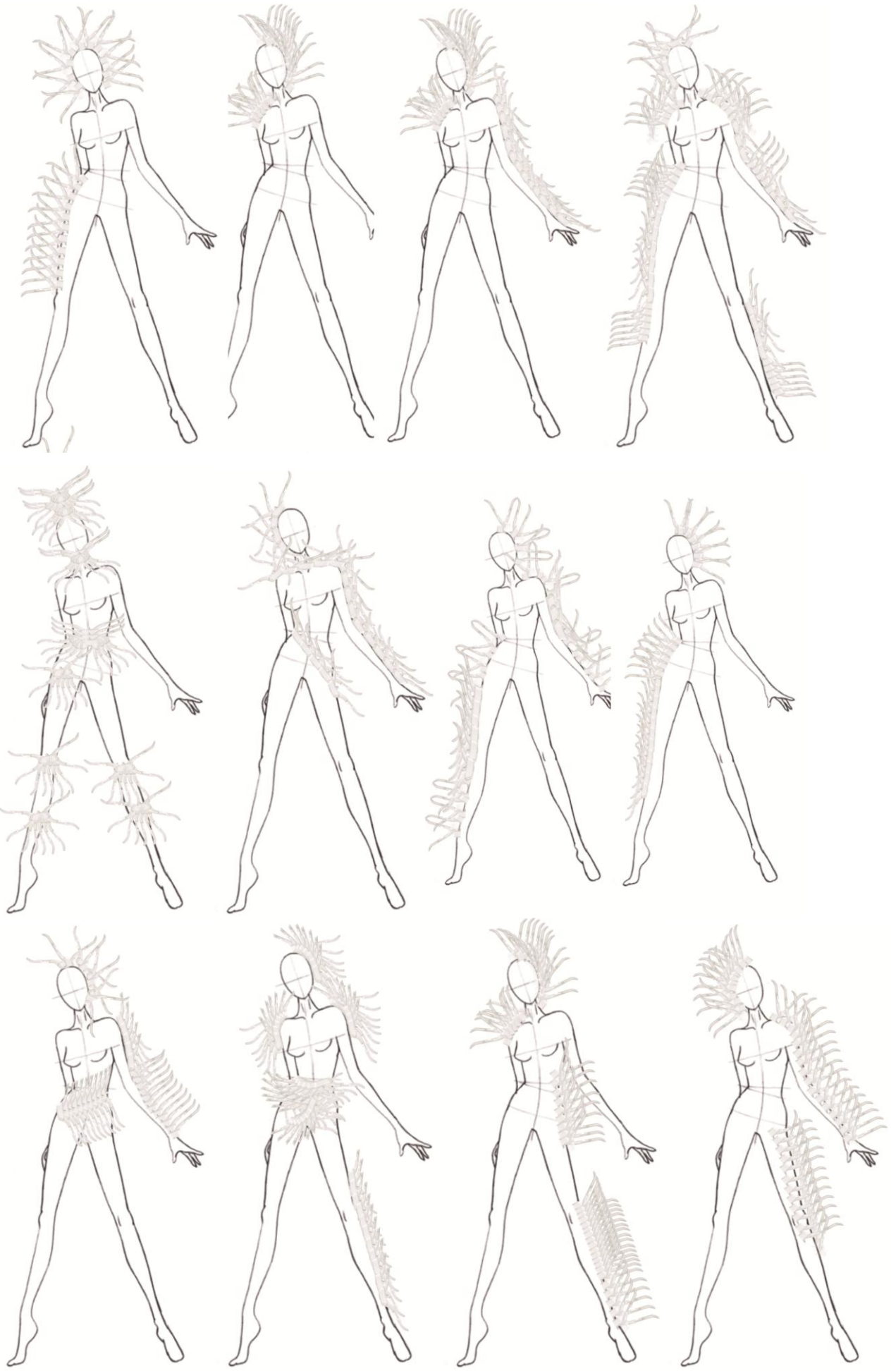
Kompozicija. Art dizaino projekte grafinio dizaino elementai (netradicinės medžiagos iš kurių pagaminti objektai), tai lyg vyraujantis chaosas, kuriuose yra tarpusavio ryšys, jungtis. Objektuose dominuoja horizontalios, vertikalios, dinamiškos, asimetriškos formos. Tokiu dominavimu, kuri perteikiu netradicinėmis medžiagomis siekiu sukurti netikėtumo įspūdį. Objektų elementai iš netradicinių medžiagų yra jungiami vienas su kitu. Visus objektus galima sujungti vienas su kitu, juos keisti vietomis ir taip sukurti vis naują grandinę iš objektų, kuri lyg nenutrūkstanti gyja. Stengiasi nesukurti visiškai užbaigtų objektų, kaip tik norėta parodyti nestabilumą, neužbaigtumą, nes neaišku kokia bus ateitis. Tai tarsi perteikia situaciją apie kylančius klausimus, kokią bus mūsų ateitis. Kuriant objektus iš netradicinių medžiagų, jomis buvo siekiama pabrėžti plastinės raiškos priemones: šviesą ir šešėlius, kurias labiausiai pabrėžia LED juostos, plokštumų ir linijų įvairovę, objektams suteikti tūrio, gylio įspūdį, nustatyti proporcijas bei ritmą. Meninėmis raiškos priemonėmis stengiamasi perteikti nesuvokiamas ateities žmogaus objektų (aksesuarų) struktūras.

4.2. Art dizaino projekto „Anakodai“ idėjos vizualizavimas – eskizai, vykdymas

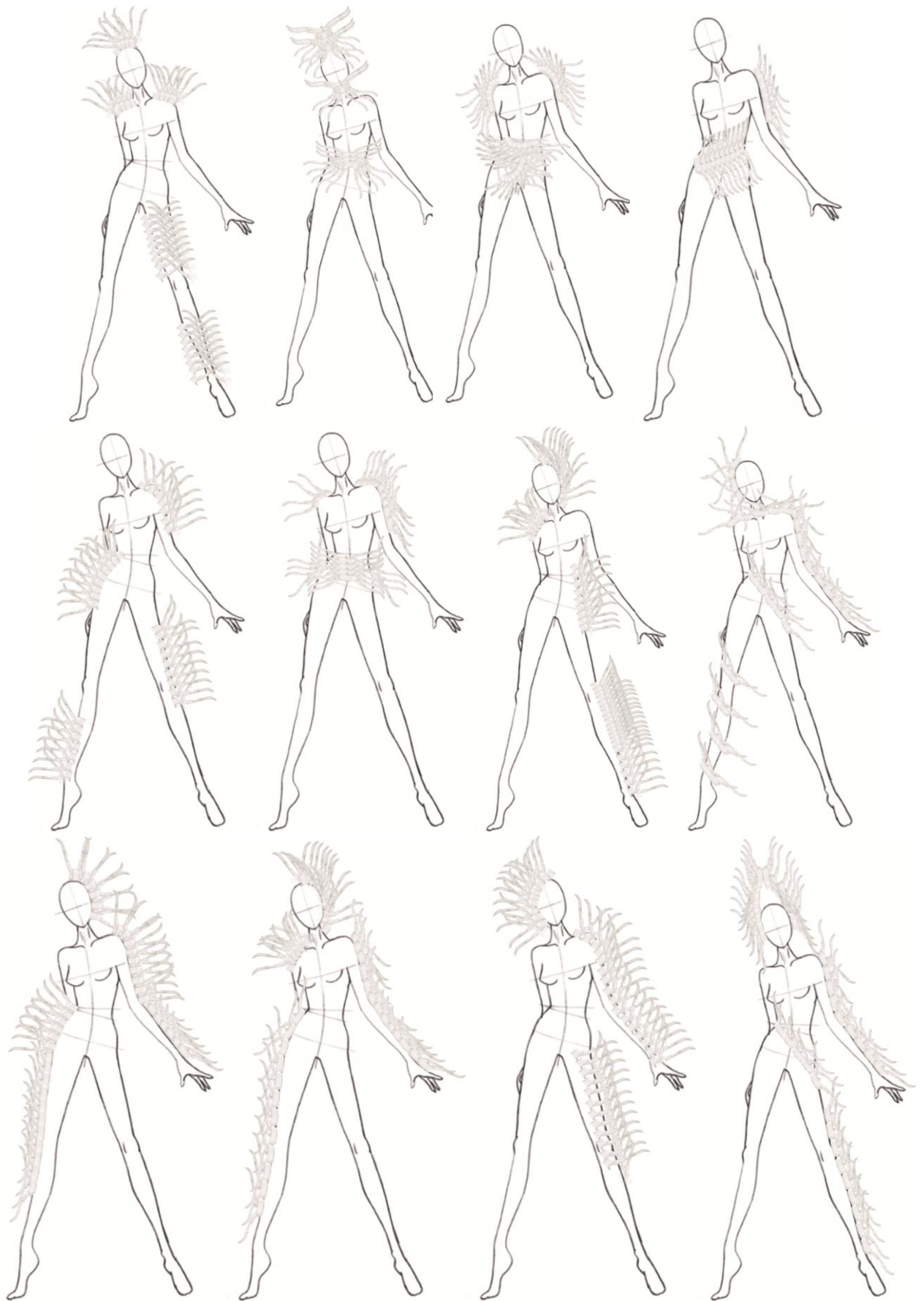
Projektuojant art dizaino objektus, visų pirma sukuriama pirminiai eskizai (56 eskizai, 27psl.), ieškant įvairesnių netradicinių medžiagų kuriami antriniai eskizai (56 eskizai, psl.) vėliau jie koreguojami, (80 eskizų, 29 psl.). išrenkami galutiniai eskizai, kurie atsispindės art dizaino objektus „Anakodus“ (psl.).

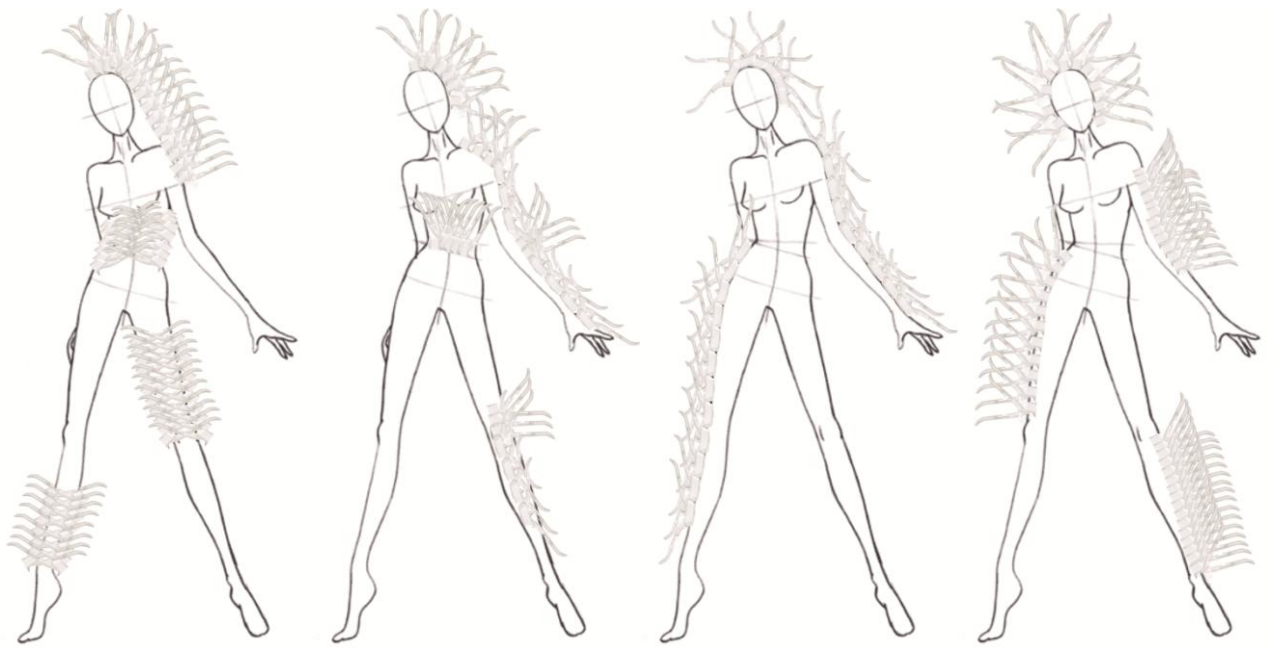
Pirminės eskizų paieškos. Iš pradžių kilo idėja objektus daryti iš buityje naudojamų daiktų – tai pakabų. Jas pjaustant, ir jungiant viena su kita sukurti ritmiškus objektus, kurie būtų ir simetriški ir nesimetriški. Toliau eskizuojuant buvo įvedamas plastikas (plastikinė tara), kuri deformuojama, įmetant jį į karštą vandenį. Taip norėta pagyvinti objektus, įvesti daugiau netradicinių medžiagų, kurios atskleistų medžiagiškumo, meniškumo ir funkcionalumo galimybių sintezę. Eskizai buvo kuriami Corel Draw programa.

²² [žiūrėta: 2014 m. spalio 29 d.] Prieiga per internetą: <http://lt.wikipedia.org/wiki/Katodas>

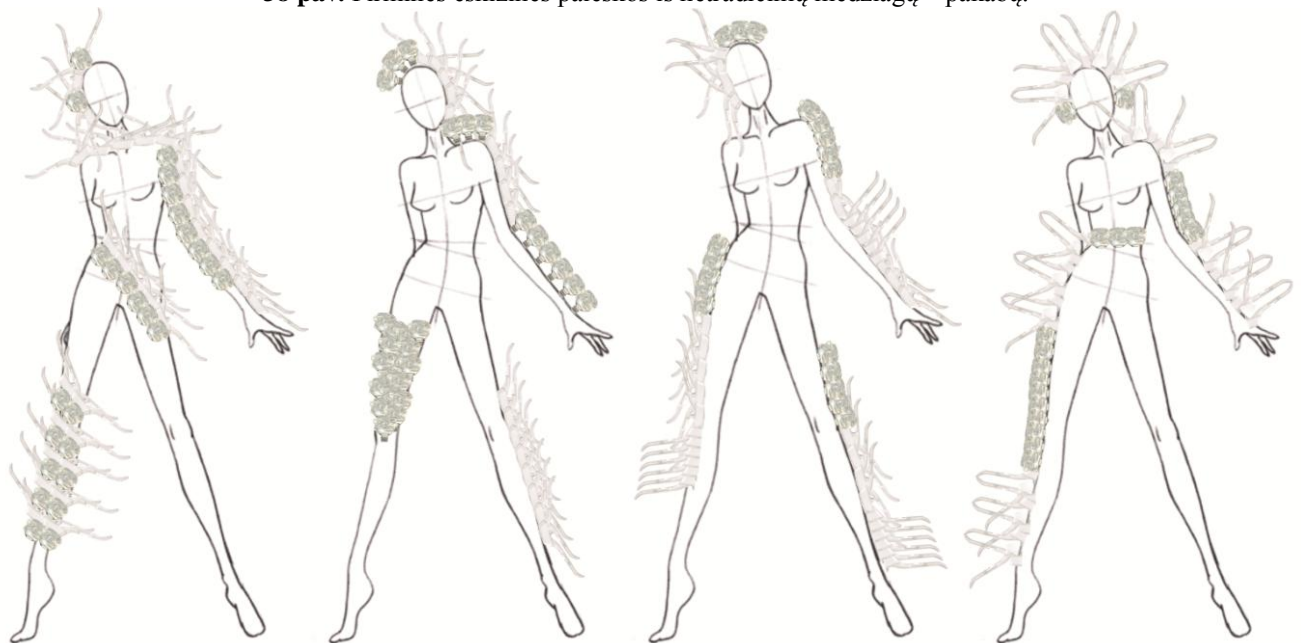

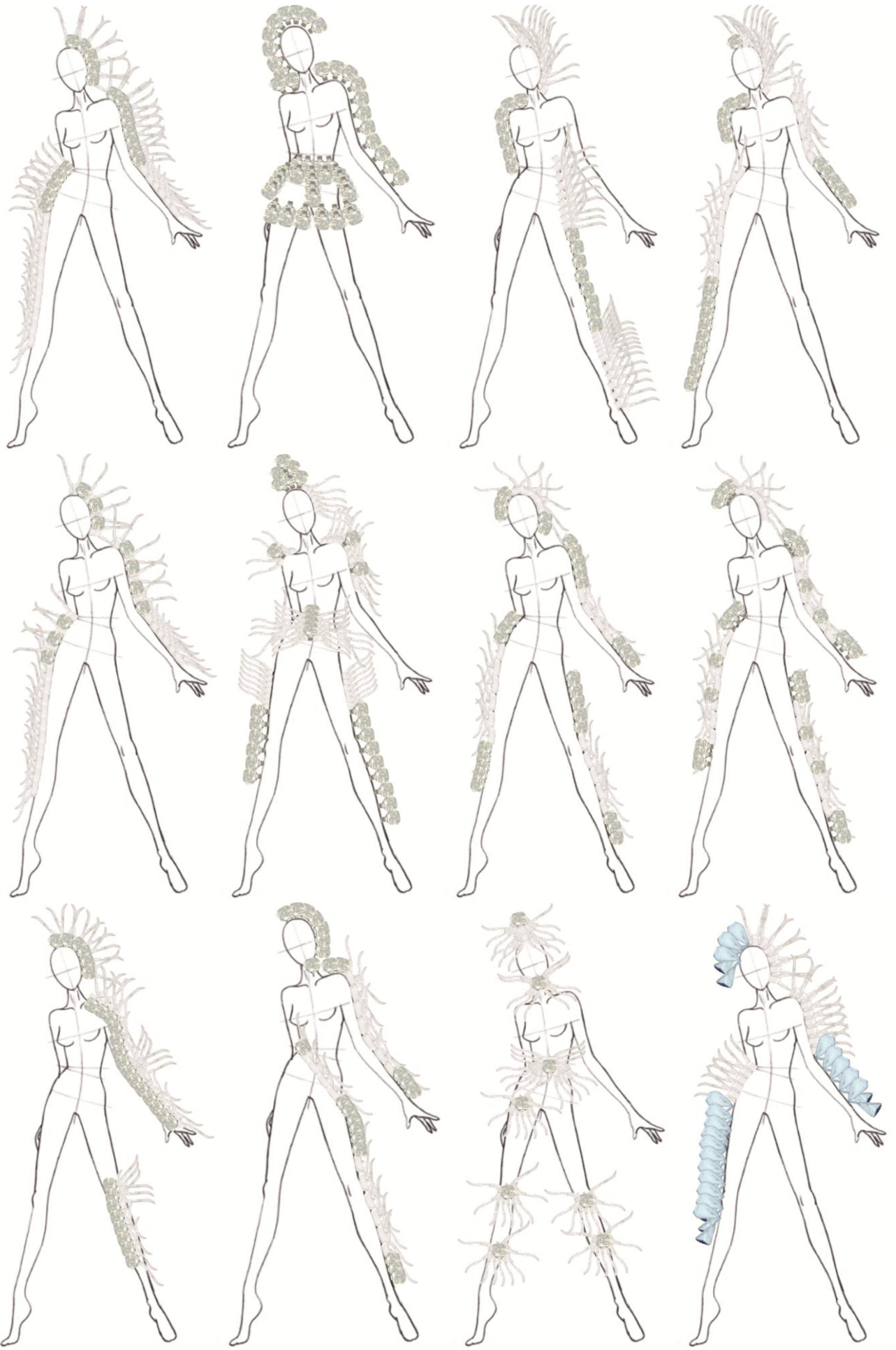

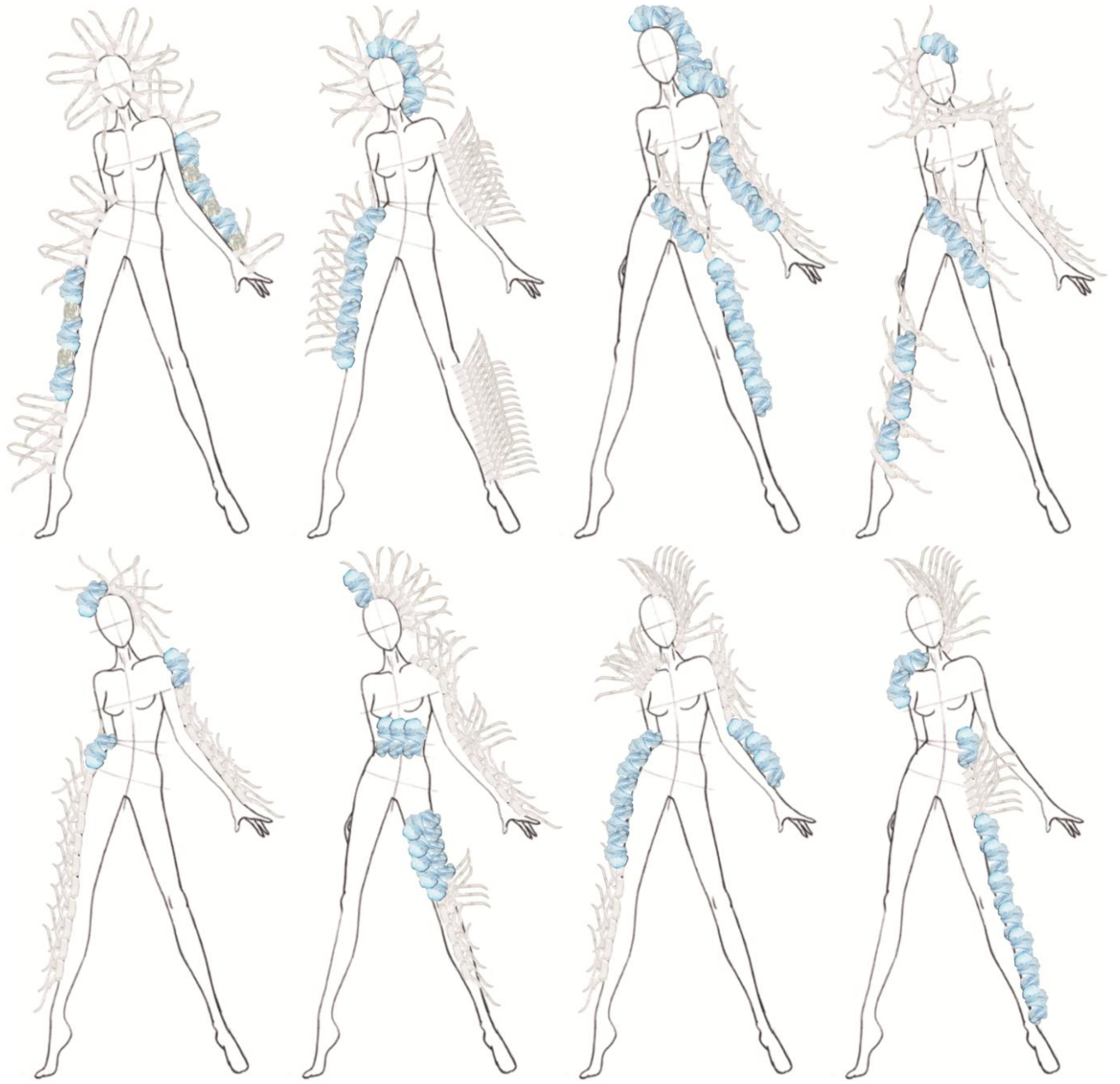

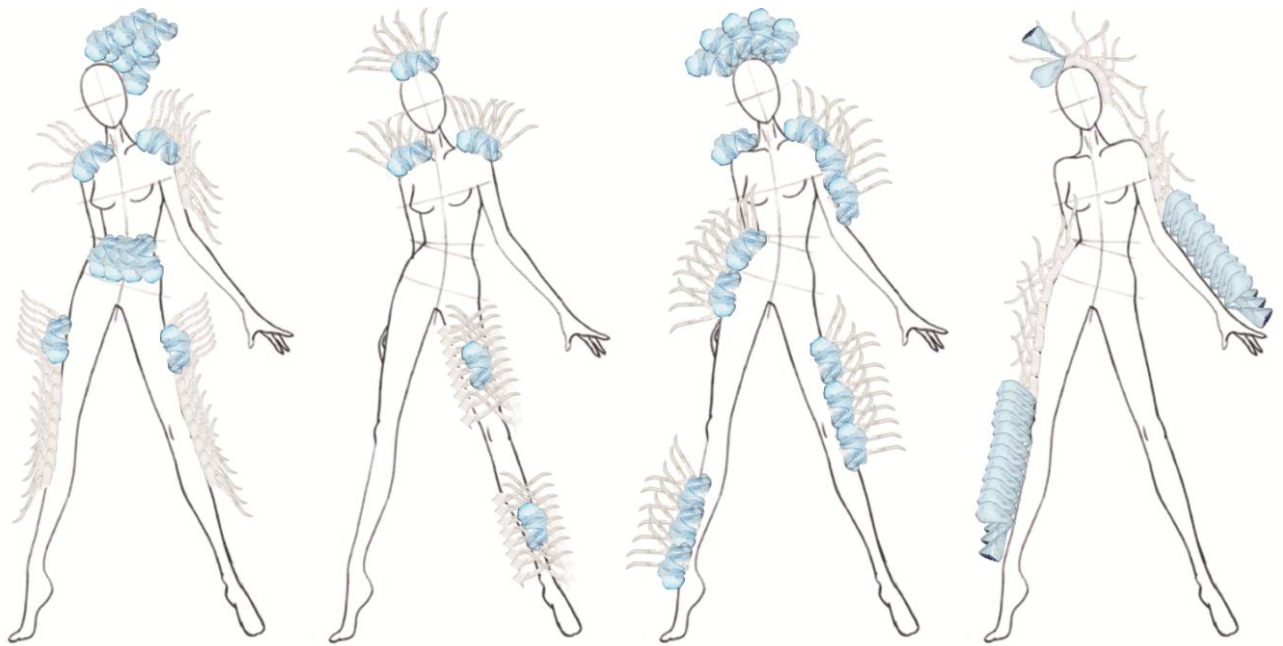
38 pav. Pirminės eskizinės paieškos iš netradicinių medžiagų – pakabų.

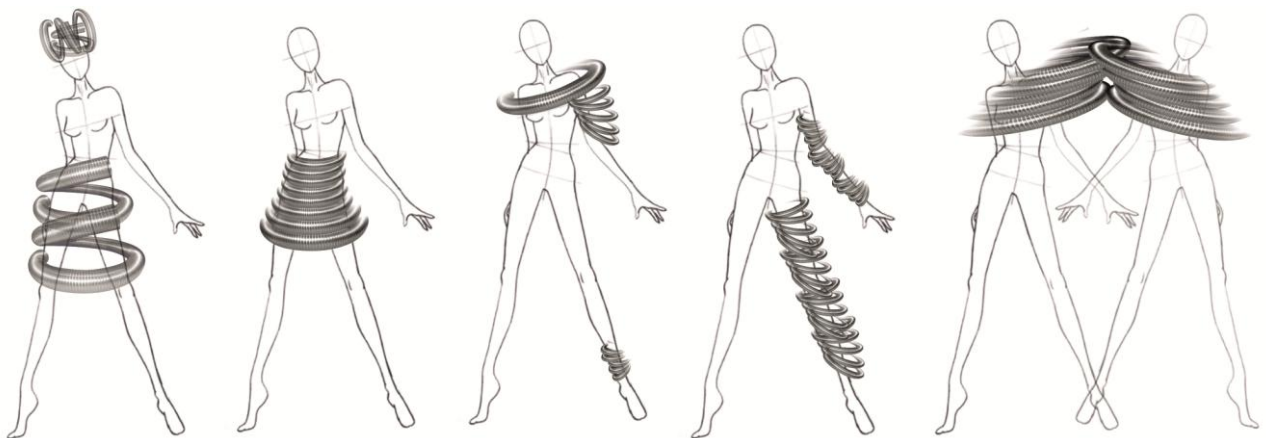

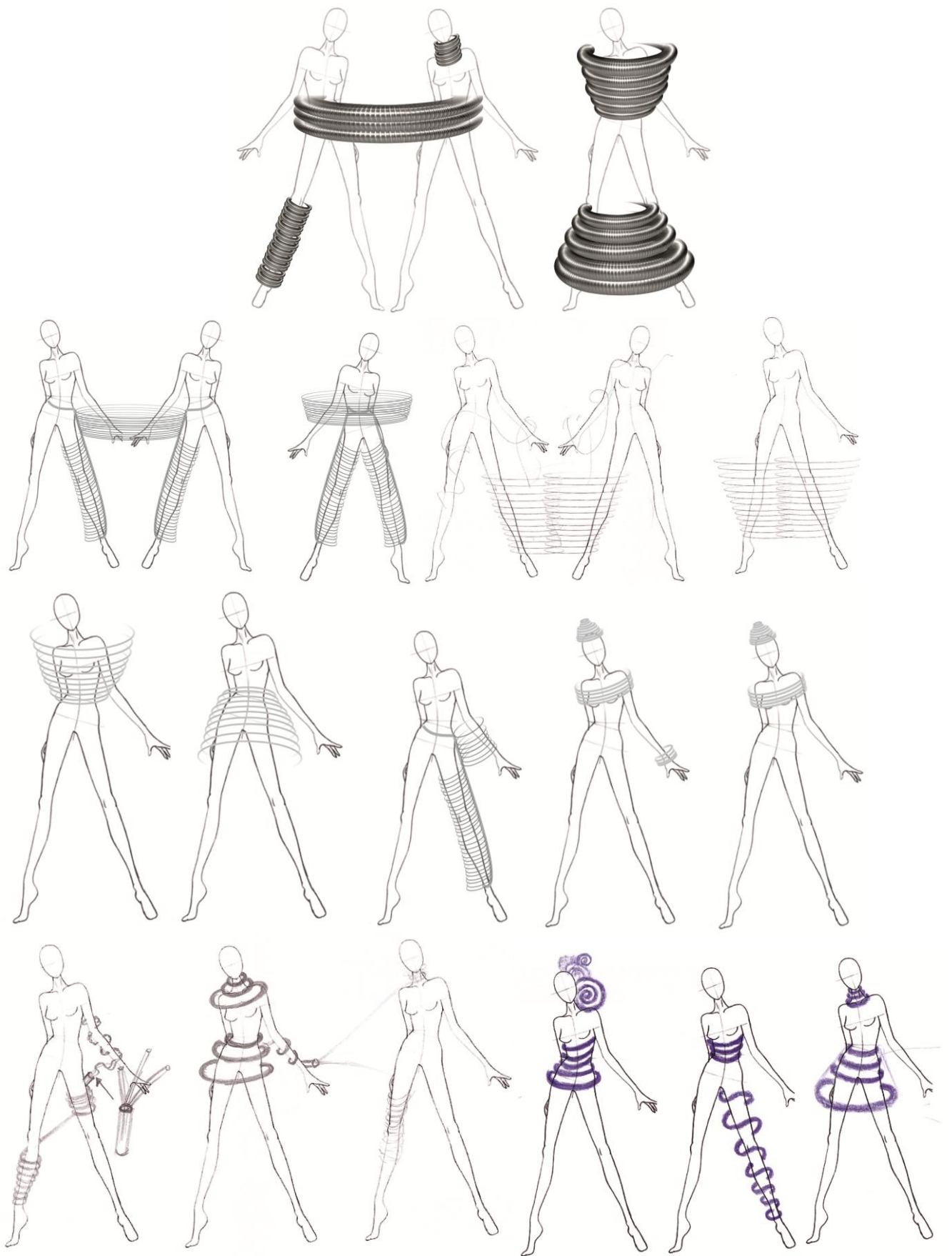

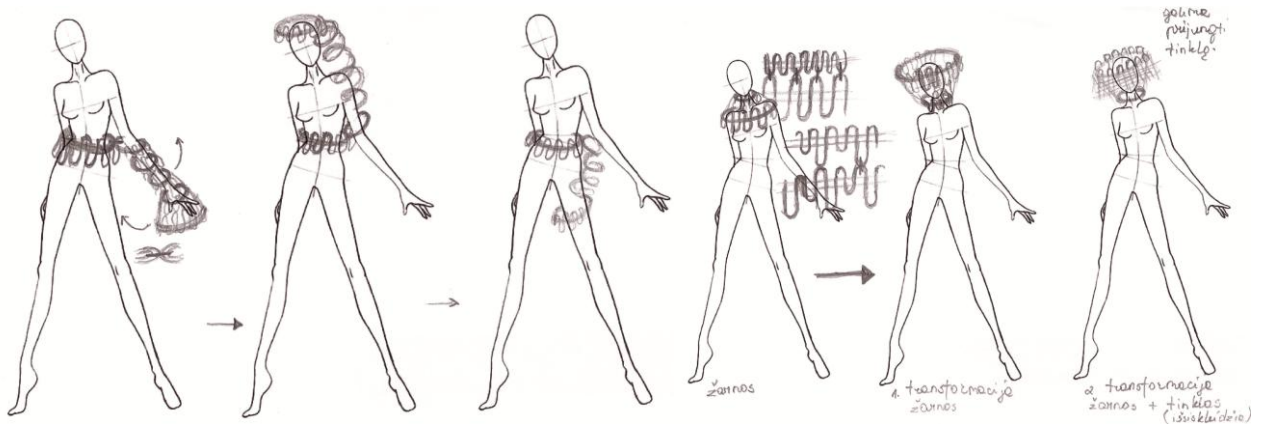
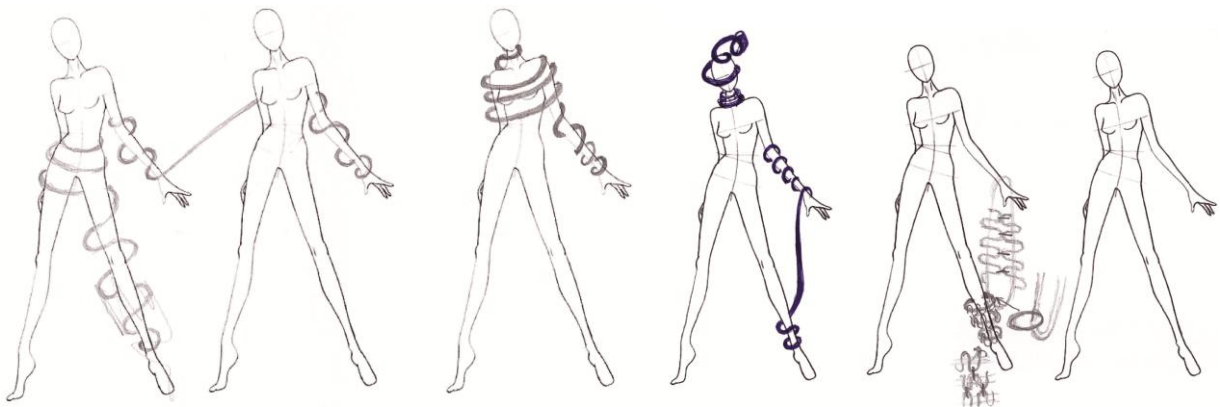
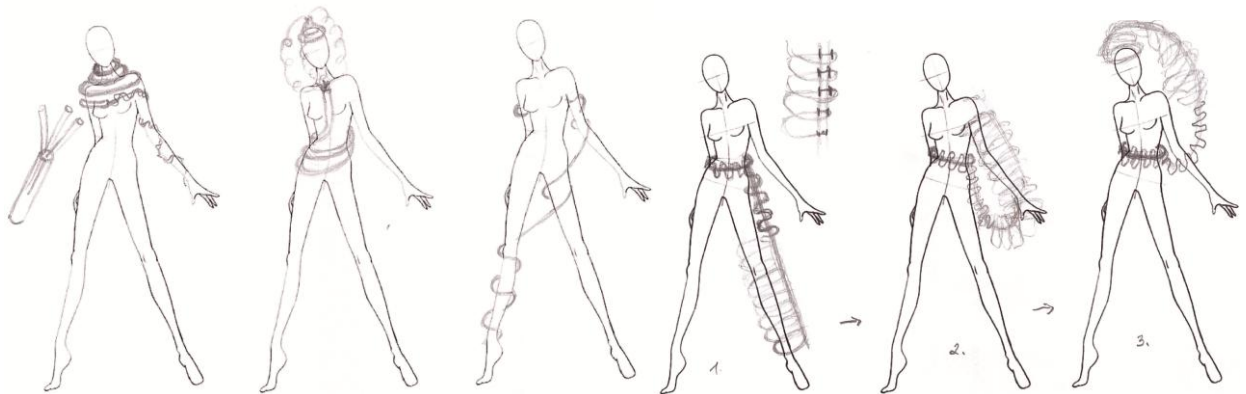
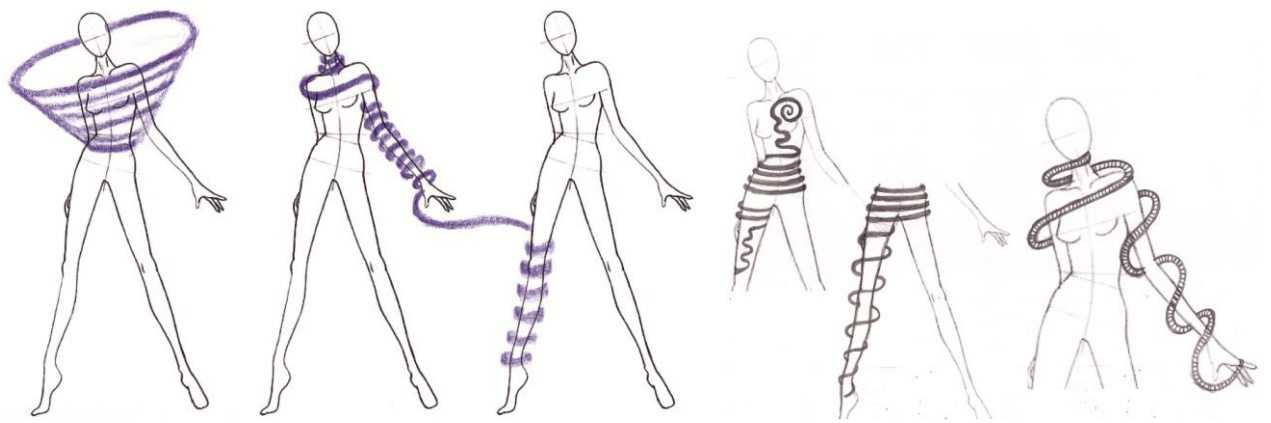
39 pav. Pirmos eskizinės paieškos iš netradicinių medžiagų – pakabų prie jų prijungiant plastikinę tarą.

Antra eskizų paieška. Susidūrus su problema, kad pakabos ir plastikinė tara sunkiai jungiasi, ieškojau kitų netradicinių medžiagų iš kurių galėčiau kurti ateities žmogaus objektus aksesuarus. Todėl pavaikščiojusi po statybinių medžiagų parduotuves, nusprendžiau juos daryti iš žarnų, kurios pagamintos iš PVC ir jų yra įvairaus storio. Toliau jau eskizuoju galvojant apie kitas medžiagas, todėl keičiasi eskizai, būsimų objektų forma, stengiamasi jau galvoti apie jų sujungimą viena su kita, storus, proporcijas dydžius.

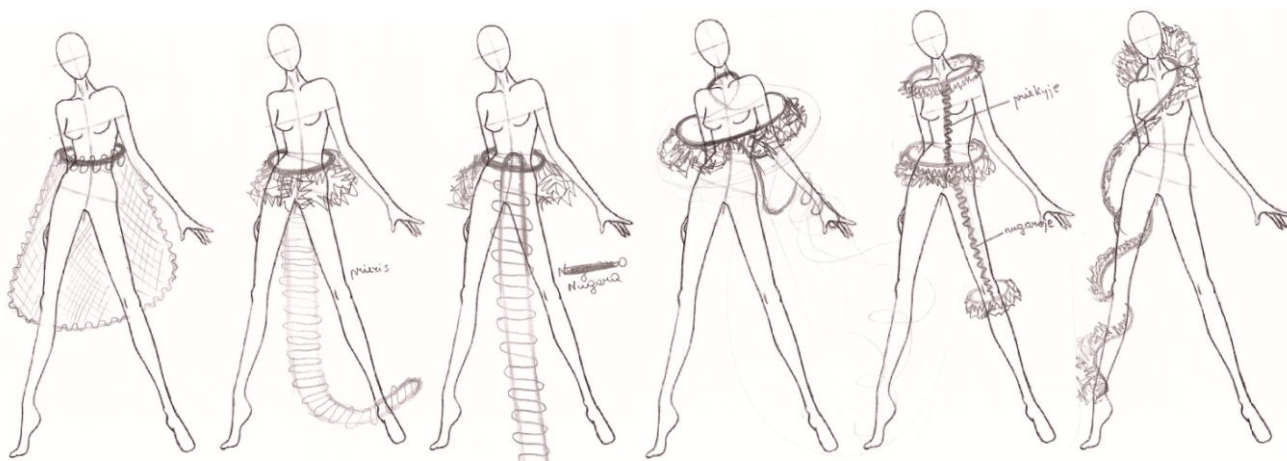

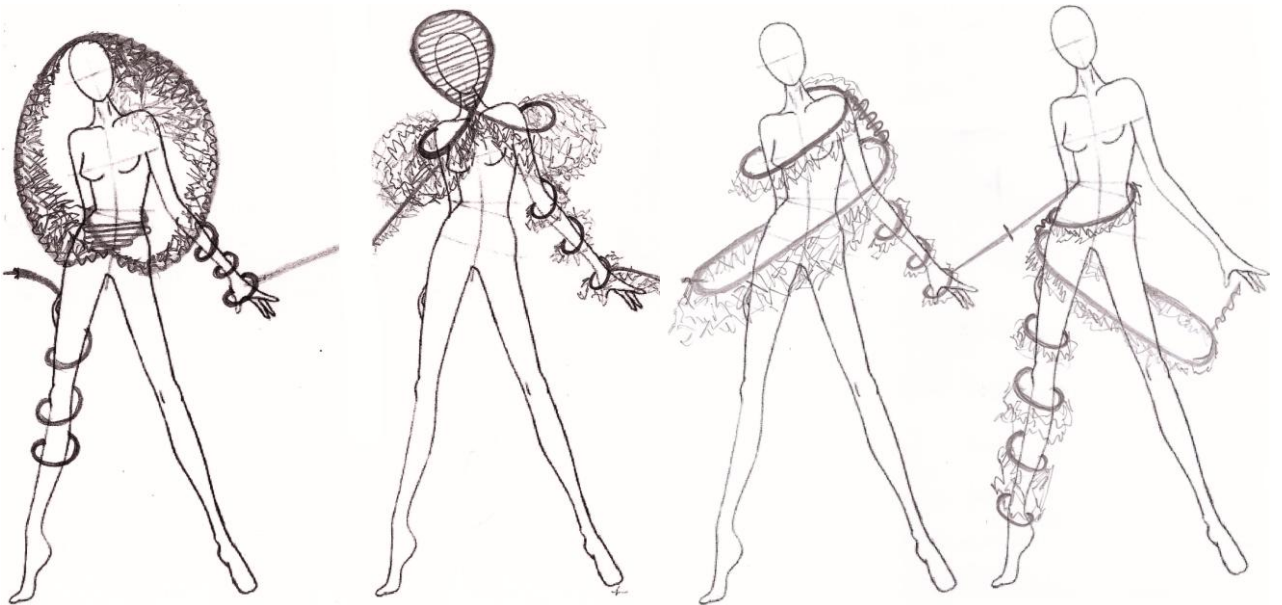
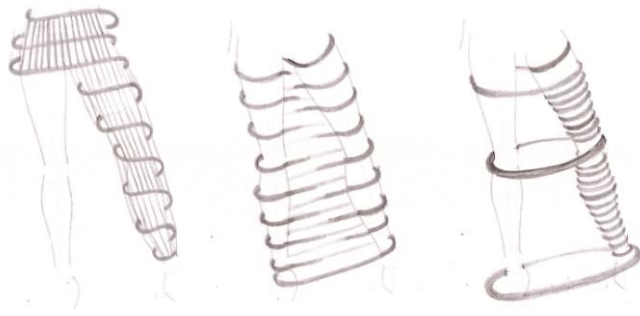
40 pav. Antros eskizinės paieškos iš netradicinių medžiagų – įvairaus storio žarnų.

Trečia eskizų paieška. Jau apsisprendus, kad kursiu ateities žmogaus aksesuarus objektus iš netradicinių medžiagų žarnų, imta ieškoti, kuo jas galėčiau pagyvinti ir suteikti dar daugiau medžiagiškumo ir faktūriškumo. Norėjosi perteikti objektų turį, apimtį. Todėl šiam sprendimui buvo pasirinktas tinklas. Eskizuoja taip, lyg tas objektas suaugtu su pačiu žmogumi, aplink jį apsisuktų, būtų su juo neatsiejamas, čia svarbi forma, storiai, faktūrų įvairovė. Stengiamasi, kad žarnų storiai papildytų faktūrą (tinklą) vienas su kitu suaugtu, būtų kaip neatskiri elementai, o sudarytų vientisumą. Toliau eskizuoja ieškoma kuo daugiau variantų, imama jungti objektus vienas su kitu, taip siekiant pabrėžti jų priklausomybę vienas nuo kito.

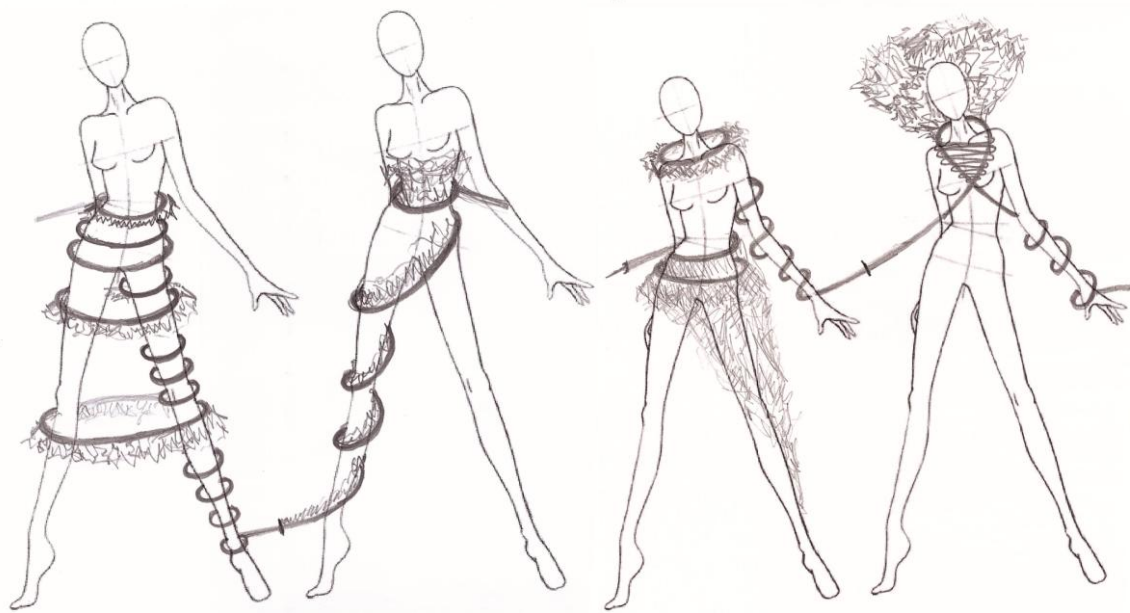
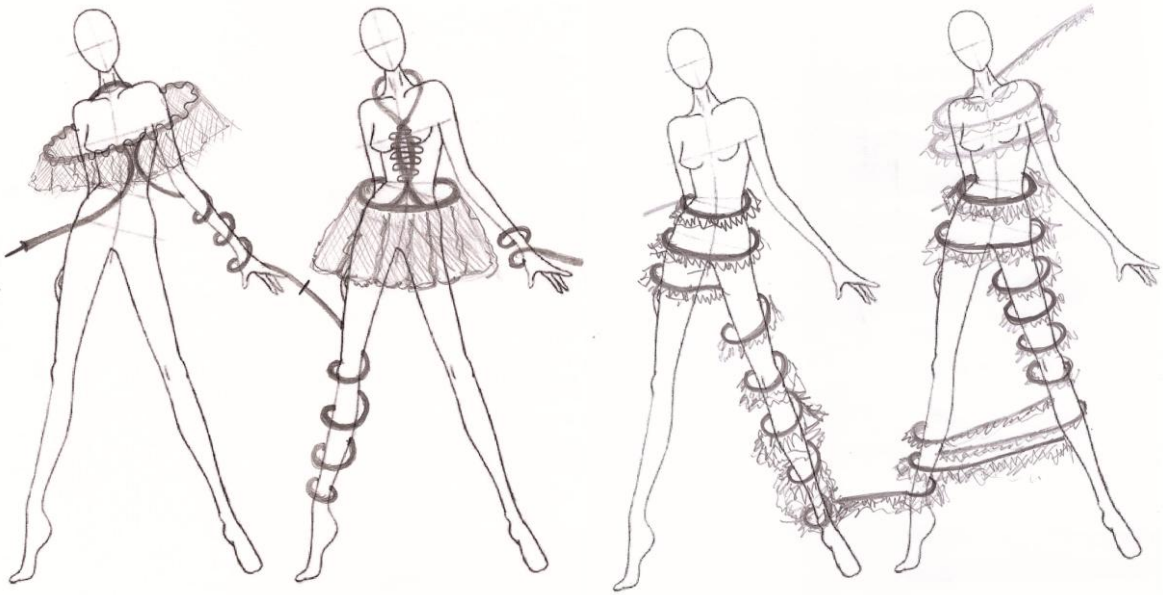
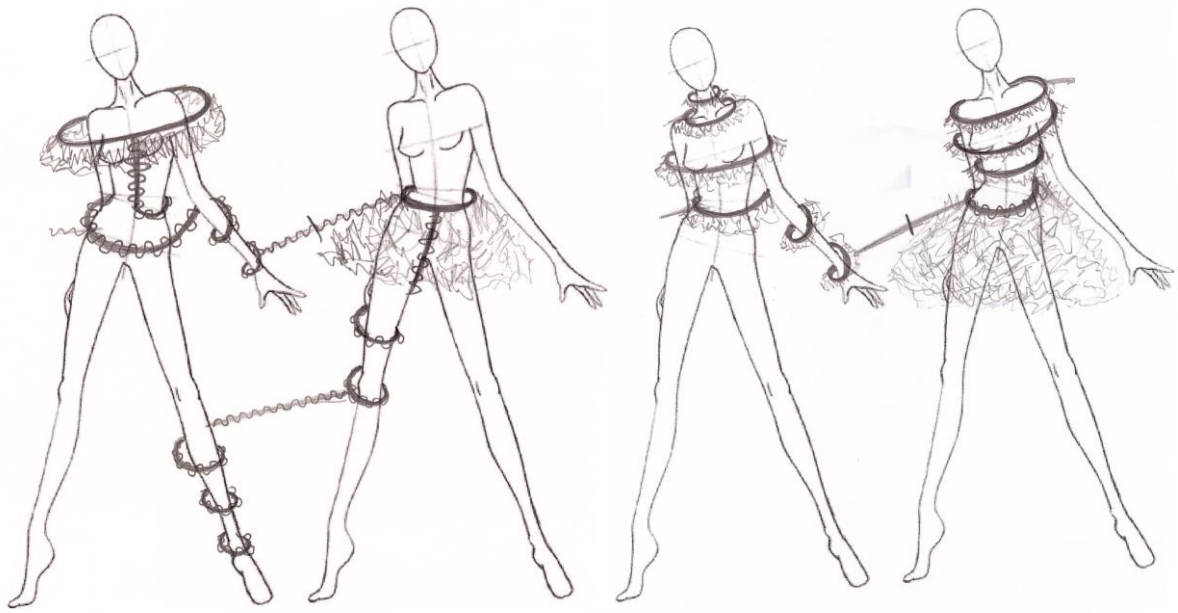

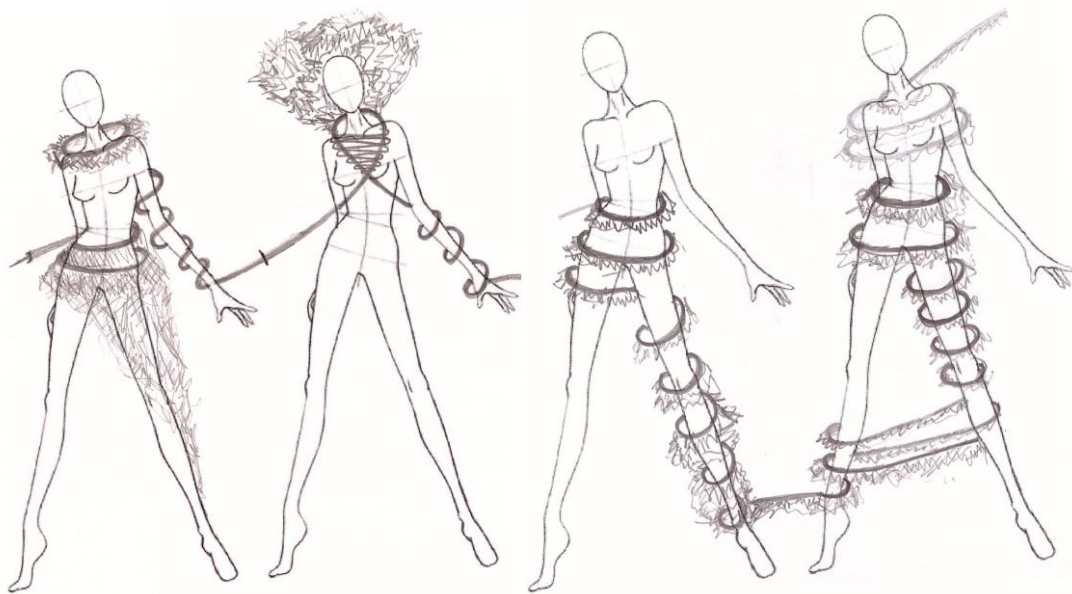
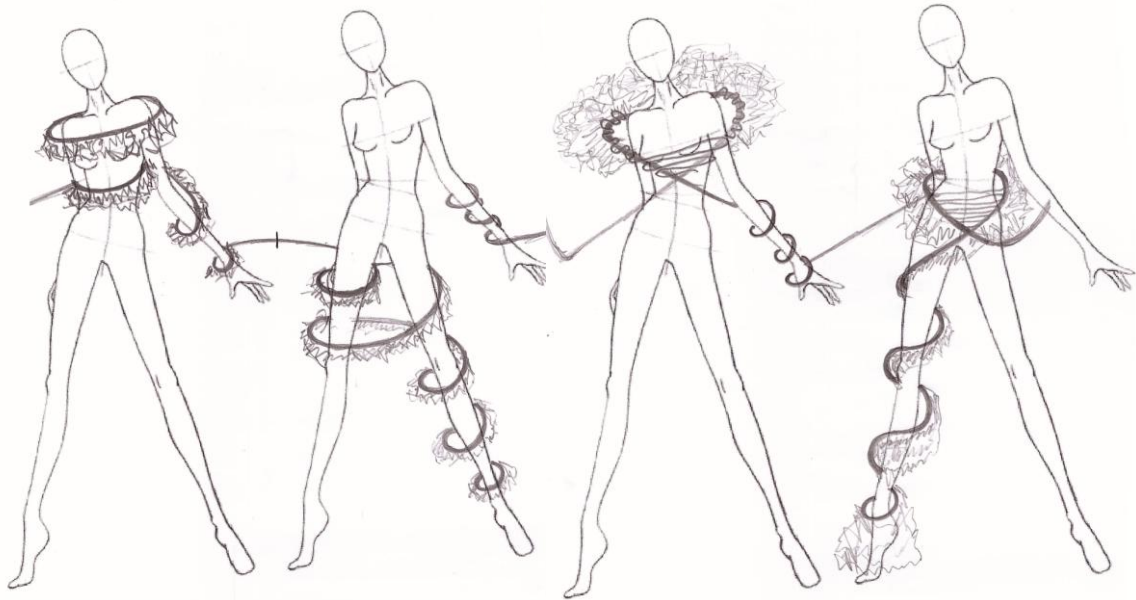
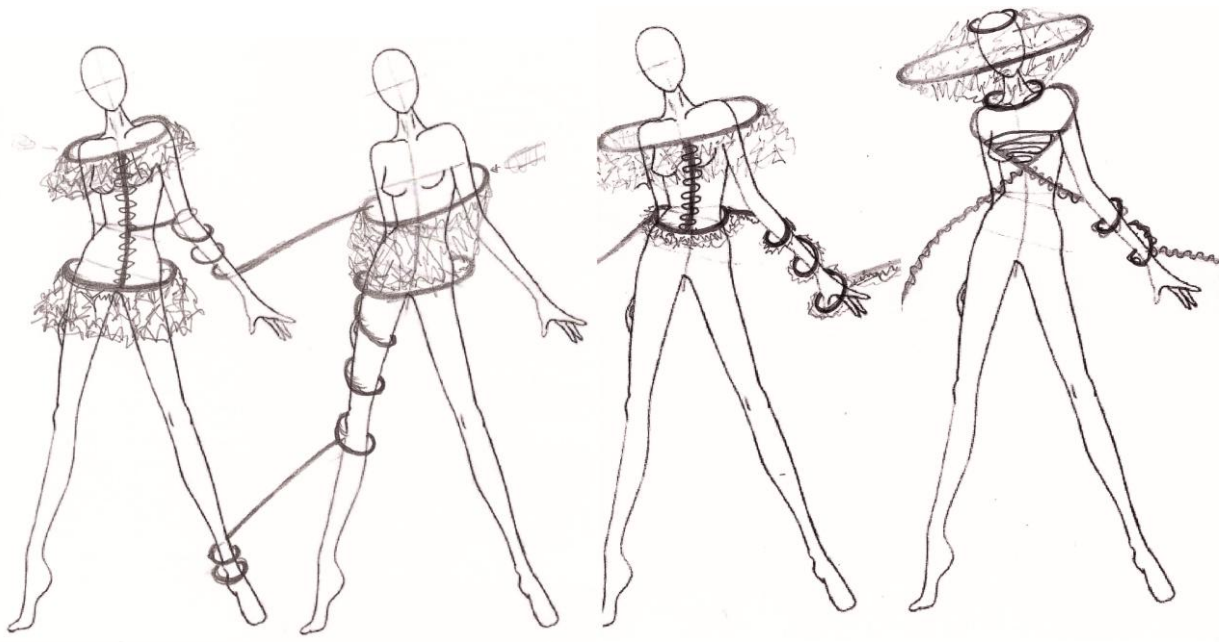

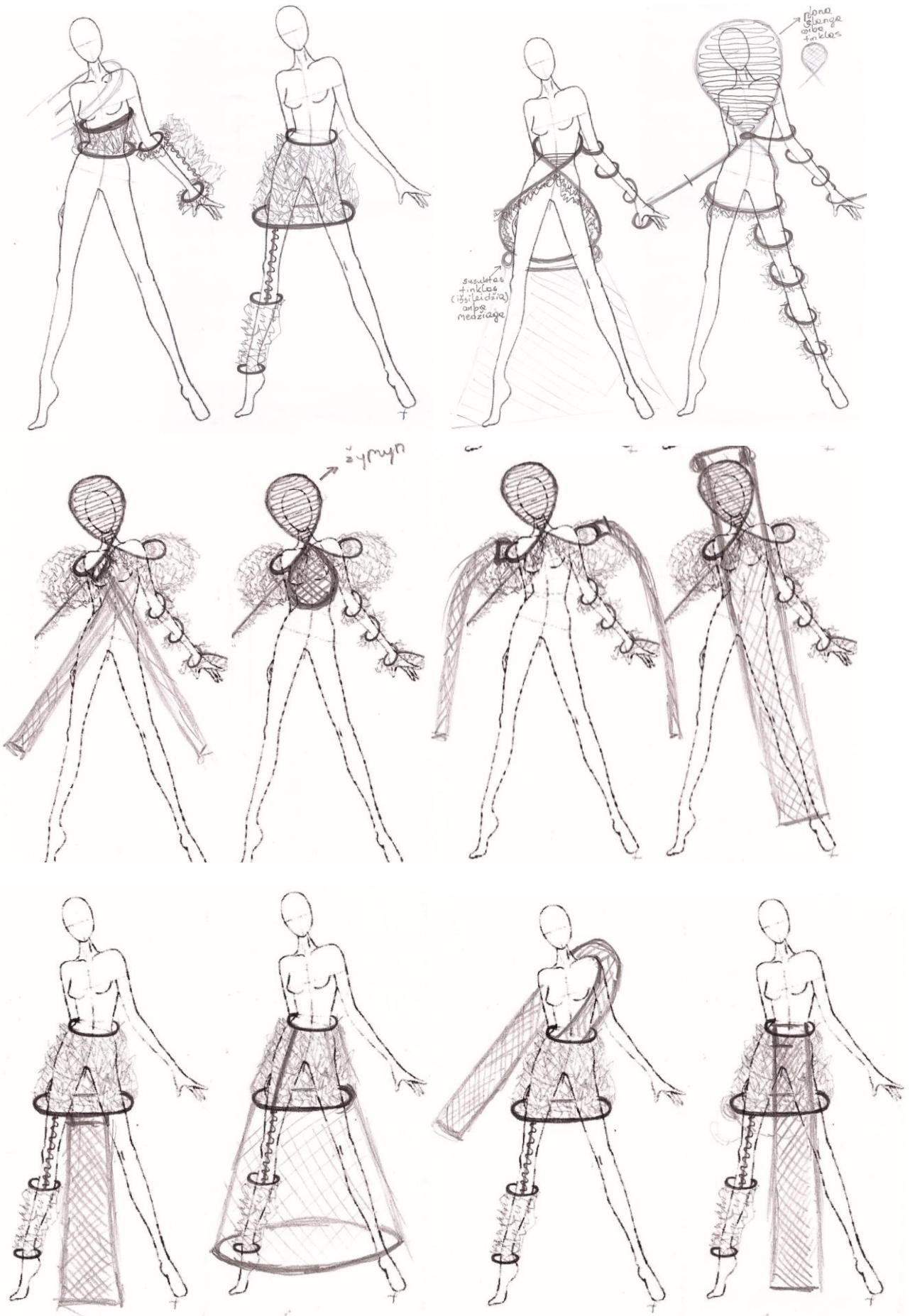

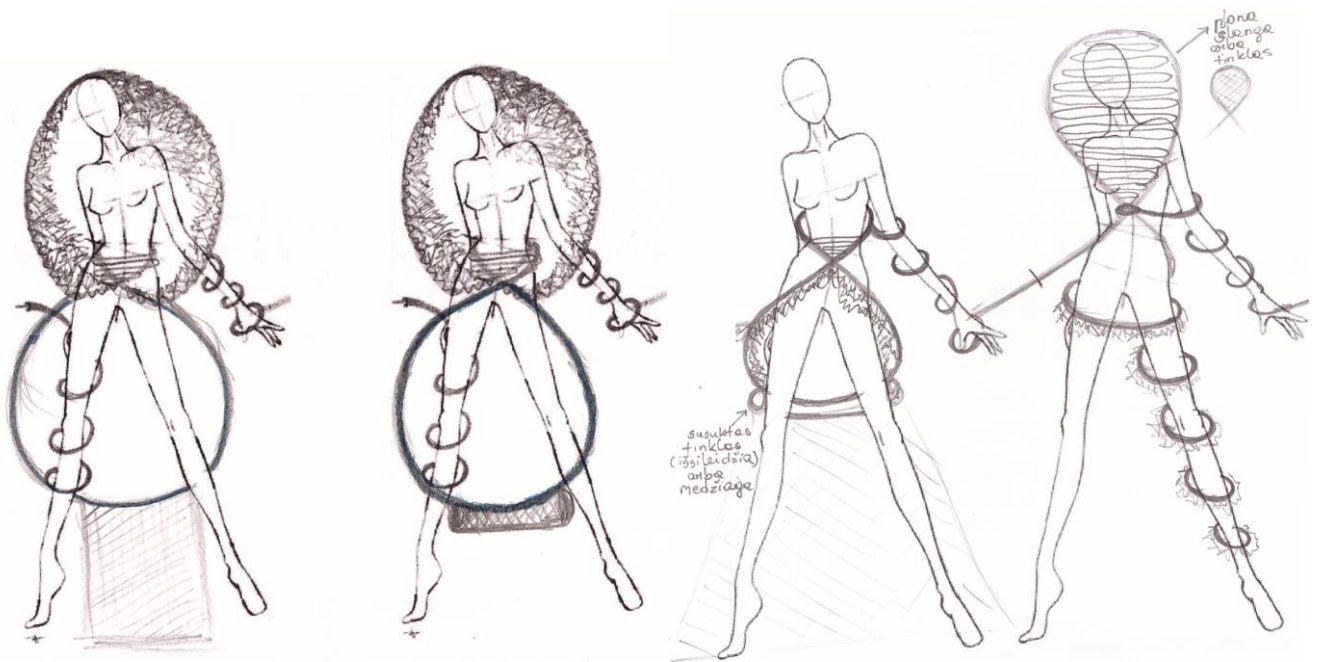

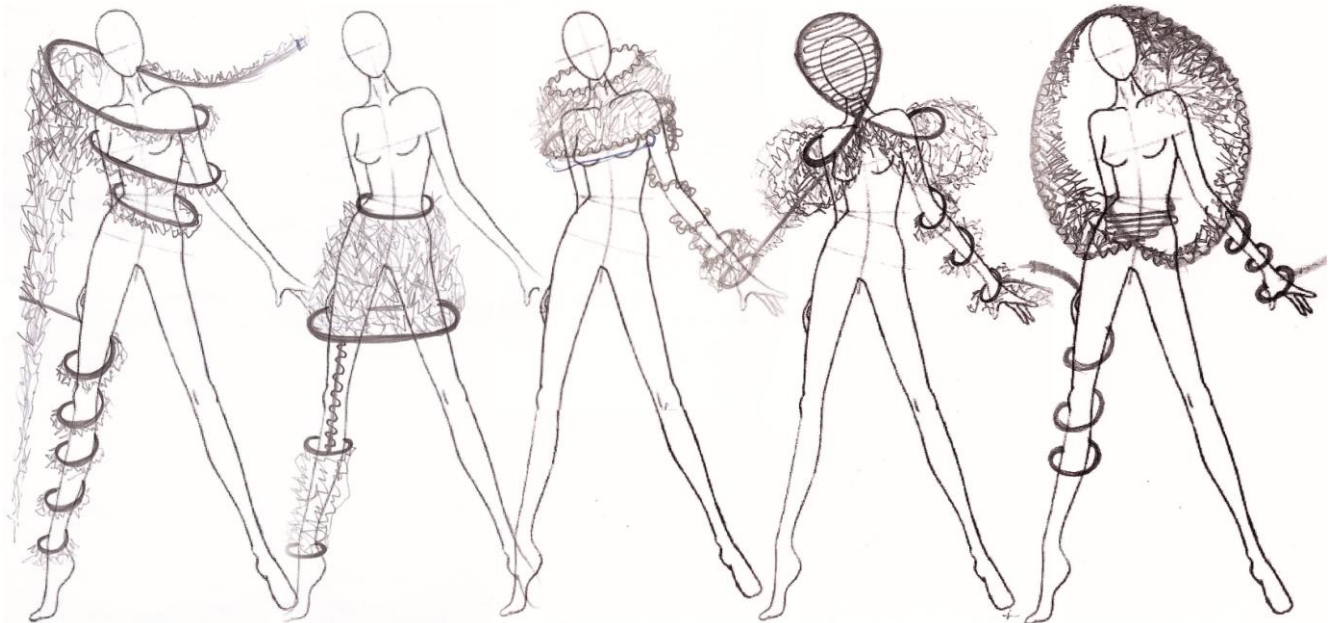

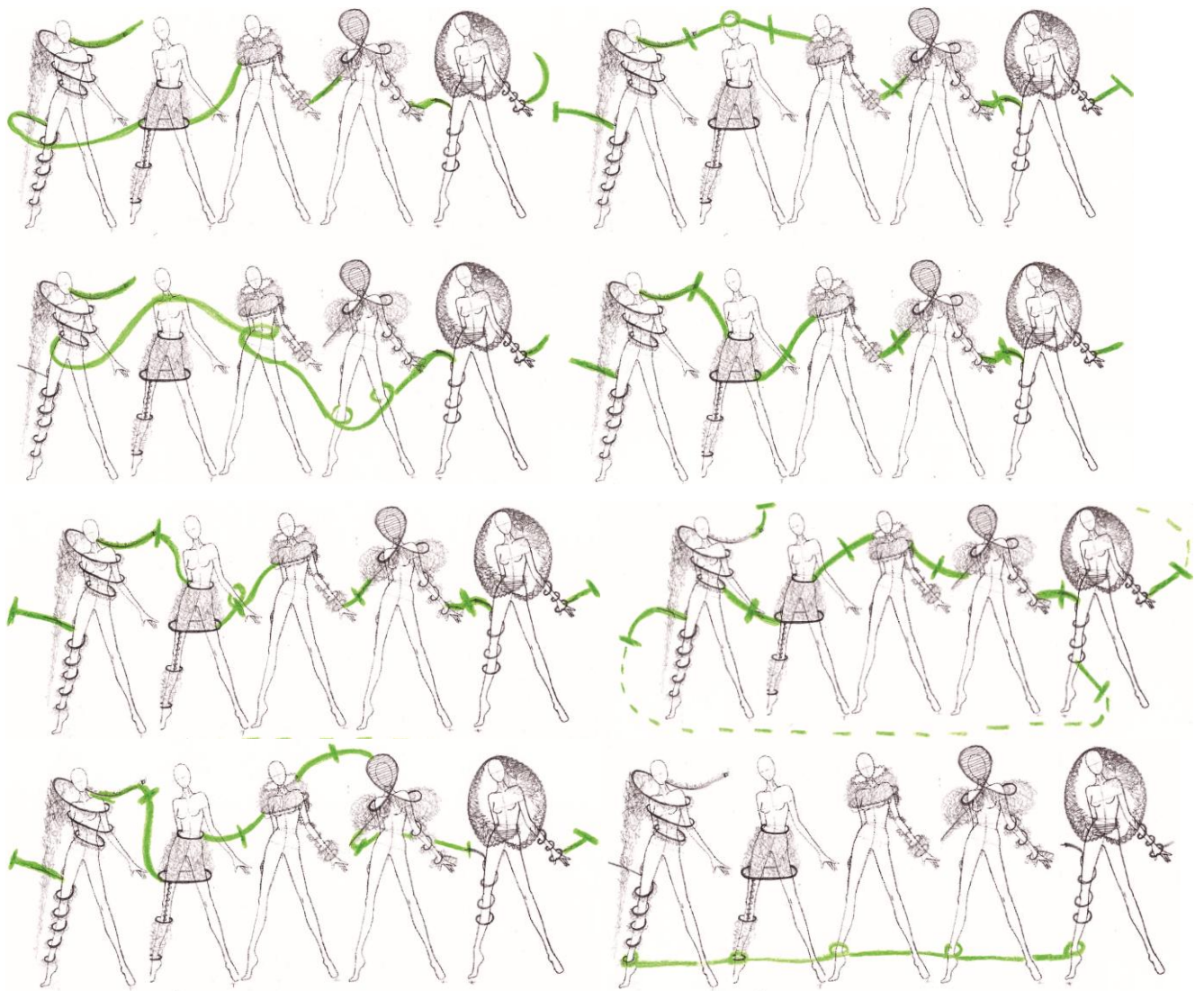
41 pav. Trečioji eskizinė paieška iš netradicinių medžiagų – įvairaus storio žarnų prie jos prijungiant tinklą.

Atrinkti eskizai. Atlikus eskizines paieškas, kurių metų buvo sprendžiamos objektams įgyvendinti medžiagos, buvo pasirinkti įgyvendinti penki modeliai. Aksesorai, ateities žmogaus objektai jungiasi vienas su kitu. Iš visų eskizų buvo išrinkti šie, norėjosi, kad jie būtų skirtingi, pulsotų. Toliau ieškoma objektų jungčių vienas su kitu, sprendžiama kurioje vietoje geriau būtų pritaisyti jungimą, kad kiekvienas galėtų vis su kitų susijungti (29 pav.). Taip pat ieškoma vieta, į kurią geriausia būtų įdėti Šviesos diodus (LED juostas) (30 pav.).

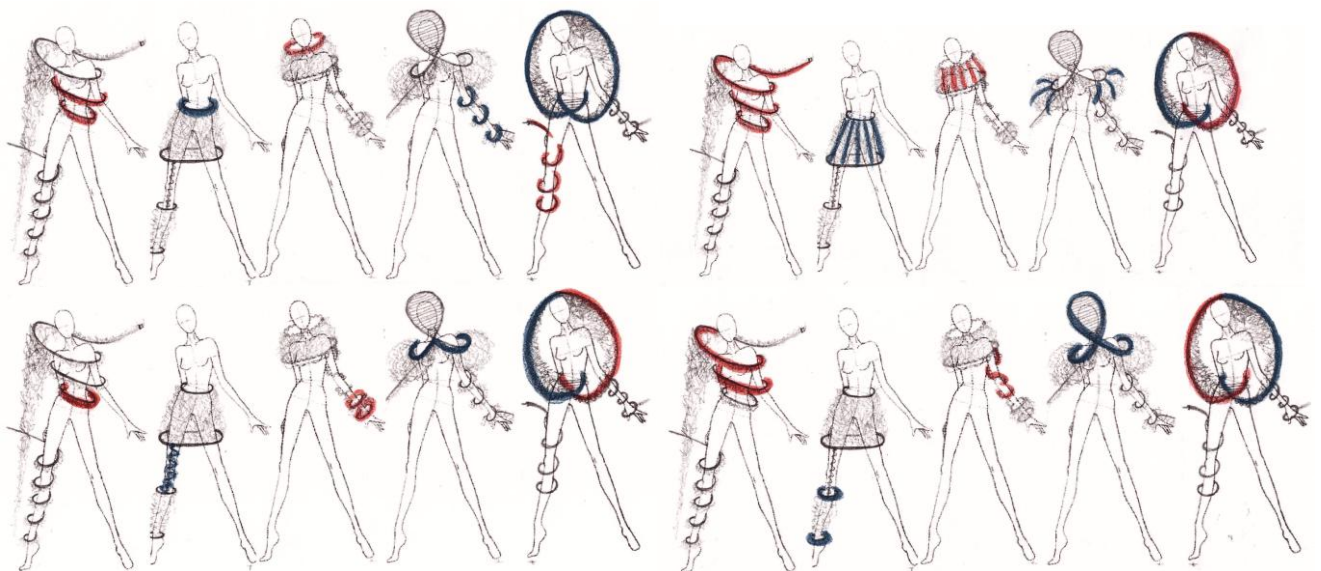

42 pav. Art dizaino projekto „Anakodai“ – atrinkti eskizai.

43 pav. Objektų jungimosi vienas su kitu galimybės.

44 pav. Led juostos vietos ieškojimas.

4.3. Medžiagos ir technologijos, pasirinktos meninės idėjos raiškai

Daugiausia laiko trūko išsirinkti tinkamas medžiagas art dizaino projektui „Anakodai“ įgyvendinimui atlikti, nes nuo medžiagų priklauso ir eskizavimo eiga, nežinant medžiagų sunku įsivaizduoti, kaip tas objektas turi atrodyti realybėje, nežinoma jo technologijos ir jungimo būdų.

Po ilgų netradicinių medžiagų ieškojimų pagaliau buvo surastos medžiagos, iš kurių buvo pagaminti ateities žmogaus aksesuarai, šviečiantys objektai.

Didelę reikšmę magistro kūrybiniame darbe darė netradicinių medžiagų pasirinkimas, nuo jų priklausė visa eskizavimo eiga ir darbo eiga. Todėl suradus tinkamas medžiagas iš kurių buvo sukurtas projektas, buvo lengviau jį įsivaizduoti, lengviau įsivaizduoti ateities žmogaus aksesuarus.

Objektuose naudojamos medžiagos:

1. Plastikiniai vamzdeliai „CRISTALLO EXTRA“, kurios yra šių storių: (4x7); (6x9); (8x11); (10x14); (12x16); (16x20) (Fitt). Jos skirtos laistyti, skysčiams bei skystiems maisto produktams transportuoti, naudojamos, kai aplinkos temperatūra yra $-10^{\circ} \div 50^{\circ}$ C, pagamintos iš PVC.

2. Tinklas nuo krušos (BOP164/200; juodas).

3. Apsauginis medžių tinklas (D14; 100 m; juodas).

4. Kištukinis lizdas (FAR ELEKTRIK, baltas).

5. Kištukas (baltas, KOPP IP20, 16A,250V).

6. Instaliacinis laidas (HO5V-K 1*0,5 raudonas).

7. Instaliacinis laidas (HO5V-K 1*0,5 mėlynas).

8. Instaliacinis laidas (HO5V-K 1*5 raudonas).

9. Instaliacinis laidas (HO5V-K 1*5 mėlynas).

10. Universalūs aerosoliniai dažai (Aluminio pilki; 400 ml) (DEN BRAVEN). Skirti vidaus ir lauko apdailai, visiškai išdžiūsta po 24 val., nelimpa dulkės po 15–20 min., sausas liečiant po 50–60 min.

11. Šviesos diodų (LED) juosta (4,8 W; 120°) – raudona, mėlyna, geltona. Įtampa : 12 V; galimumas – j 4,8 W/m; vidutinis veikimo laikotarpis – 50000 h; šviesos spektras – 3050-3200 K; šviesos sklaidos kampas, 120° ; šviesos diodų skaičius – 60/m; matmenys: plotis - 8 mm, storis - 2 mm; kiti techniniai duomenys : nehermetiška, lipni, lanksti, karpoma kas tris diodus (5 cm).

Darbo eiga:

1. Iš pradžių buvo nusipirkta įvairaus storio plastikinių vamzdelių „CRISTALLO EXTRA“, kurios buvo pragręžiamos kiaurai grąžtu (grąžtu pragręžiamos tik tos žarnos kurių storis (10x14); (12x16); (16x20)). Atstumas tarp skylių yra nuo 1 iki 2,5 cm. Į jas buvo varstomi plonesnio storio plastikiniai vamzdeliai „CRISTALLO EXTRA“ ((4x7); (6x9); (8x11)), tai pat kai kur įveriamas instaliacinis laidas (HO5V-K 1*0,5 raudonas), instaliacinis laidas (HO5V-K 1*0,5 mėlynas), instaliacinis laidas (HO5V-K 1*5 raudonas), instaliacinis laidas (HO5V-K 1*5 mėlynas).

2. Plastikinius vamzdelius papildė nusipirktas tinklas nuo krušos ir apsauginis medžių tinklas. Kadangi jis buvo juodos spalvos tai buvo nupurkštas universaliais aerozoliniais dažais (aliuminio pilka spalva). Tinklo nupurškimas dažais mano technologinis atradimas kuriamuose objektuose. Nupirktas tinklas nebuvo toks lankstus ir buvo su juo sunku dirbti, bet nupurškus dažais iš abiejų pusių, jis tapo lankstus, iš jo buvo galima išgauti reikiamas formas, jis paliko dažų paveiktas, o dažai jam leido pakeisti savo struktūrą ir tapti paklusniam.

3. Kiekvienas sukurtas objektas turi po dvi jungtis, vienoje pusėje yra kištukinis lizdas, o kitoje kištukas, kad objektas galėtų jungtis su šalia esančiu objektu ir taip sudaryti vientisą nenutrūkančių objektų grandinę, pulsuojančią gyją.

4. Norėdama priartinti sukurtus objektus prie ateities žmogaus aksesuarų, kuriuos aš įsivaizduoju panaudojau šviesos diodus (LED) juostas. Kurios sukurtame projekte vyrauja trijų spalvų: raudonos, mėlynos ir geltonos. Dviejuose objektuose vyrauja mėlynos spalvos šviesos diodų juostos su instaliaciniu mėlynos spalvos laidu, kituose dviejuose objektuose vyrauja raudonos spalvos šviesos diodų juostos su raudonos spalvos instaliaciniu laidu. O vienas objektas, paskutinis, penktasis turi geltonos spalvos šviesos diodų juostas, kuriuose vyrauja tiek raudonos tiek mėlynos spalvos instaliacinis laidas.

5. Labiau atskleisti žmogaus ateities aksesuarus naudojamos kaukės (nusipirktos karnavalinės kaukės, nupurkštos dažais ir išpjauštos), kurios yra iš vienodos medžiagos, bet skirtingai išpjauštos, tai tarsi parodo, kad ateityje nebus vienodu žmonių, bus visi skirtingi. 31 pav. pavaizduota kokias medžiagas naudoju, jų jungimo būdai, žarnų pynimas, jų faktūriškumas.

45 pav. Art projektui „Anakodai“ naudojamos medžiagos

4.4. Įgyvendintų aksesuarų pristatymas fotografijoje, vizualizacijos parengimas

Kolekcijoje siekiant išgryninti objektų siluetą, pabrėžti esančias konstrukcijas, medžiagiškumą fotosesija atlikta baltame fone. Tai suteikia didesnę galimybę kuriant vizualizacijas.

Art dizaino projektu „Anakodai“ siekiama atskleisti šviesos, medžiagiškumo, meniškumo ir funkcionalumo galimybių sintezę, pažvelgti į ateities žmogaus aksesuarus savo akimis, panaudojant netradicines medžiagas.

46-50 pav. Art dizaino projektą „Anakodai“ sudaro penki šviečiantys objektai, pagaminti iš netradicinių medžiagų. Sukurtus objektus fotografavau veidrodiniu skaitmeniniu fotoaparatu CANON 500D.

Nuotraukos sužetams, siekiant kokybiško rezultato, naudojamos gana aukštos rezoliucijos (15M 4752X3168 JPEG formatas). Objektų apšvietimas – meninė raiškos priemonė. Šia priemone norėjau perteikti objektų faktūras bei apimtį, išryškinti jų šviesą bei šešėlius, jų įspūdį erdvėje. Fotografuojant man buvo svarbu perteikti objektų faktūrą ir netradicinių medžiagų medžiagiškumą.

51-52 pav. Art dizaino projektas „Anakodai“.

ART DIZAINO PROJEKTAS „ANAKODAI”
ART DESIGN PROJECT “ANAKODAS”

II k. mag. Dailės (dizaino) spec. stud. Inga Slavinskaitė
Vadovas doc. Gražina Šimoliūnienė, 2015 m.

53 pav. Art dizaino projekto „Anakodai“ vizualizacija.

IŠVADOS

1. Magistro darbo tikslas buvo įgyvendintas. Išsiaiškinta ateities žmogaus aksesuarų samprata, tiek moksliniu tiek filosofiniu aspektu, atlikta literatūros analizė tiriamą temą, išnagrinėjus ir atsirinkus svarbiausius analogus ir idėjas, parengtas teorinis aprašas, sukurtas art dizaino projektas „Anakodai“, šviečiantys objektai – aksesuarai, panaudojant netradicines medžiagas, kurios atskleidė šviesos, meniškumo ir funkcionalumo galimybių sintezę.

2. Atlikus literatūros šaltinių analizę, atsirinktų meno kūrinių ir informacijos interpretaciją susijusia su ateities aksesuarais, LED technologijų panaudojimu mene, sukaupia teorinė medžiaga padėjo įsigilinti į ateities žmogaus aksesuarus, to pasėkoje buvo lengviau sukurti art dizaino projektą „Anakodai“.

3. Apžvelgus vizualią informaciją, galima daryti išvadą, kad, neretai, įvairūs aksesuarų dizaineriai idėjų semiasi iš praėjusių madų, mitologinių būtybių, kosmoso.

4. Sukaupus ir išanalizavus reikiamą medžiagą apie futuristų kuriamus aksesuarus, ir kokius kuria dabartiniai dizaineriai, buvo ieškoma naujų idėjų bei netradicinio pateikimo būdo aksesuarų kūryboje.

5. Art dizaino projekto „Anakodai“, šviečiantys aksesuarai pagrindiniu akcentu tapo ateities aksesuarų stilistika. Pagal šią stilistiką buvo parenkamos netradicinės medžiagos, kurias papildė LED šviesa.

6. Mano manymu, magistro darbas art dizaino projektas „Anakodai“, skatins naujas mados tendencijas ateityje, kurios kaip koncepcija ar mados kryptis skatins novatoriškiau žvelgti į ateities aksesuarus.

7. Sukurtas art dizaino projektas „Anakodai“ gali atlikti skulptūros, instaliacijos funkcijas. Jį galima eksponuoti parodose, įvairiuose šviesos festivaliuose, performansuose. Tai pat gali atlikti šviestuvo funkciją ateities interjere.

NAUDOTA LITERATŪRA

1. Deleuze, G., Guattari, F. 2004. *A Thousand Plateaus. Capitalism and Schizophrenia*. Trans. Brian Massumi. 262 p.
2. Guzevičiūtė R. 2001. *Europos kostiumo tūkstantmetis (X-XX a.)*, Vilnius : Vaga.
3. Irigaray, L. 1985. *This Sex Which Is Not One*. Ithaca: Cornell University Press. (Ce sexe qui n'en est pas un, Paris: Minuit, 1977). 140 p.
4. Weinstein, J. 2008. "Introduction Part II" in *Deleuze and Gender* Eds. Claire Colebrook and Jami Weinstein. *Deleuze Studies*, vol. 2 (supplement). Edinburgh: Edinburgh University Press, 25 p.
5. Grosz, E. 2005. *Time Travels: Feminism, Nature, Power*, Crow's Nest, Australia: Allen and Unwin.
6. Haraway, D. J. 1991. "A Cyborg Manifesto: Science, Technology, and Socialist-Feminism in the Late Twentieth Century" in *Haraway, D. J. Simians, Cyborgs, and Woman: The Reinvention of Nature*. London: Free Association Books, 1991.
7. *Feminizmas, visuomenė, kultūra, respublikinė konferencija (1997 : Vilnius)*.
8. Ślęczka, Kazimierz. *Feminizmas: šiuolaikinio feminizmo visuomeninės ideologijos ir koncepcijos*. Vilnius: Mintis, 2005.
9. „Tarptautinių žodžių žodynas“. Vyriausioji enciklopedijų redakcija, 1985. Prieiga per internetą: <<http://www.zodziai.lt/reiksme&word=aksesuaras&wid=54>> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].
10. Žukauskaitė A. „TAPSMAS MOTERIMI IR POSTFEMINISTINĖS STRATEGIJOS“, ATHENA, 2010, 101-117 p.

Internetiniai šaltiniai:

1. Prieiga per internetą: <<http://chammyconvergentmedia.wordpress.com/2013/02/05/artist-research-orlan/>> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].
2. Prieiga per internetą: <<http://idanca.net/categoria/textos/estudos/page/7/>> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].
3. Prieiga per internetą: <<http://www.yourepeat.com/g/Stelarcv>> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].
4. Prieiga per internetą: <<http://www.artabase.net/exhibition/610-oblique-images-from-stelarc-extra-ear>> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].
5. Prieiga per internetą: <<http://heidifoss.wordpress.com/performance-stelarc/>> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].

6. Prieiga per internetą: <<http://www.dlux.org.au/face2face/stelarc.htm>> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].
7. Prieiga per internetą: <<http://www.artpractical.com/column/stelarc/>> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].
8. Prieiga per internetą: <http://idejafix.blogspot.com/2013/04/ateities-zmogus-pagal-r-kurzweil_17.html> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].
9. Prieiga per internetą: <http://idejafix.blogspot.com/2013/04/ateities-zmogus-pagal-r-kurzweil_17.html>). [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].
10. Prieiga per internetą:
<http://www.lrt.lt/naujienos/mokslas_ir_it/1/21452/zmones_ateityje_lanksciais_kaulais_ir_chameleon_o_oda> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].
11. Jurgitos Noreikienės straipsnis prieiga per internetą: <http://it.lrytas.lt/visata/kaip-atrodys-zmones-po-100-tukst-metu.htm#.U4ORsdJ_sX0> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].
12. Prieiga per internetą: <<http://www.taupisviesa.lt/lt/led-technologija/1/32/>> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].
13. Prieiga per internetą: <http://www.alfa.lt/straipsnis/13725231/ateities-mada-keisciausi-akiniai-nuo-saules#.U4UtC3J_sX0> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].
14. Prieiga per internetą: <http://www.joshharker.com/?page_id=2850> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].
15. Prieiga per internetą: <<http://www.anarajcevic.com/animal/studio/>> [žiūrėta: 2014 m. balandžio 29 d.].
16. Prieiga per internetą: <<http://www.literatura.lt/enciklopedija/f/futurizmas/>> [žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.].
17. Prieiga per internetą: <<https://www.pinterest.com/pin/29343835046864532/>> [žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.].
18. Prieiga per internetą: <<http://www.my-fashionbank.com/articles/article34.html>> [žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.].
19. Prieiga per internetą: <<http://www.waldemeyer.com/hussein-chalayan-readings-laser-dresses>> [žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.].
20. Prieiga per internetą: <<http://my-lon.blogspot.com/2009/12/gareth-pugh-showstudio-dress-and.html>> žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.].
21. Prieiga per internetą: <<https://intotemptation.wordpress.com/2010/04/30/jewel-of-the-day-ann-demeulemeester-glass-ladder-necklace/>> žiūrėta: 2014 m. sausio 2 d.].

PRIEDAI

